Ժ. ՏԱՐԻ 2924 | ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 23 ՍԱՀՄԻ 4386 | 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1893 | 5 ՃԷՄԱԶԻԻԼ ԽԱՒԷԼ 1311 | ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌وك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	[illegible]	150
»	[illegible]	75
»	[illegible]	40
Օտար երկիրներ	[illegible]	56
»	[illegible]	28
Ընծայ թաղերի [illegible]	Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Դաւառաց [illegible]	Դրուշ	50

Խմբագրութեան [illegible] ղրկուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 1/13 ՆՈՅՄ. 1893

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ՏՔԹ. ՇԱՆԴՄԷՍԻ ՃԱՌԸ ԿԱՅՍ. ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ
Գ.

«Պ. Ժ..., տասն մը, քիչ մը պիքաւպոնատ ջը սոււտ առնելէն ետեւ, — (որպէս զի ստամոքսին միկրոբասպան թթուն չեզոքացնէ,) — կուլ տուաւ իմ 1884ի ստորակիտաձեւ միկրոբէս կիսավին բուծեալ (demi-culture) մաս մը, որ — (ինչպէս վերը տեսանք,) — մահացու չէր կենդանիներուն համար։

«Պ. Ժ...ի առողջութիւնը կատարեալ մնաց նոյն օր։ Երեկոյին, ուտելիքի զգուշութեան մասին չեղուած մ'ըլլալ, և ահա, մի քանի ժամ յետոյ, բռնութեալ տկնեբեւ հնտախտէ, ա՛ն աստիճան որ իր ապաքինութիւն պահ մը կասկածելի թուեցաւ, և իր վիճակ մի քանի օր ծանր երկիւղ պատճառեց մեզ։ Բարեբախտաբէս, աղէկցաւ։ Այն պահուն ո՛չ ի Փարիզ, ո՛չ Բասթէօռեան Հաստատութեան մէջ կար հընտախտի ո՛ և է դէպք։ Ապանխոսումն ի գործ դրուեցաւ, և հիւանդութիւնն ամուլ մնաց, — (չտարածուեցաւ)։

«Հետաքրքրաշարժ դիտողութիւն մը. — կուլ տրուած միկրոբն, որ Պ. Ժ...ի կղկղանքին ու փսխունքին մէջ առատօրէն կը գտնուէր, անոր հիւանդութեան առաջին օրերուն մէջ դարձեալ մահատու սաստկութիւն ստացած էր կենդանեաց համար։ Քանի որ Պ. Ժ... աղէկի դարձաւ, միկրոբն հետզհետէ կորոյս իր սաստկութիւն, և աւելի թե թեւ վիճակին դարձաւ։ Ստորակիտաձեւ միկրոբը դեռ կ'երեւէր հիւանդին արտադրութեանց մէջ՝ անոր կատարելապէս աղէկնալէն հինգ օր ետքն ալ, երբ փորհարութիւնը դադրած էր։

«Պ. Մեչնիքովի այս փորձարկութիւն, գիտական կատարեալ ճշգութեամբ կատարուած, կարեւոր դաս մը կը պարունակէ։ Ցոյց կուտայ թէ ստորակիտաձեւն է իրօք սեփական դերակատարն հնտախտի. զի անոր կուլ տրուիլը կը բաւէ հիւանդութեան ծընունդ տալու։ Կը հաստատէ նաեւ թէ հնտախտի ծագման համար պէտք է ո՛չ միայն ստորակիտաձեւին ներկայութիւնն աղիքին մէջ, այլ և յարակից նպաստաւոր պայմաններ, որք աւելի կամ նուազ գործօն դեր մը կը խաղան։ Այս նպաստաւոր պայմաններ են. — Մասնաւոր զգայնութիւն մը այն թոյներէն փաստուելու զորս ստորակիտաձեւը կ'արտադրէ աղիքին մէջ. կամ մարսողական խանգարում մը, որ մերթ յառաջ կուգայ երբ մարդ սովորականէն տարբեր կերպիւ ուտէ խմէ, և կամ ուրիշ պատճառ մը զոր տակաւին չենք կրցած հասկնալ։

«Կրնանք ուրիշ եզրակացութիւններ ալ հանել այս փորձարկութենէ։ Ասով կը տեսնենք թէ մարդուն աղիքը, նոյն իսկ հնտախտի բուժումէն յետոյ, ժամանակ մ'ալ կրնայ պարունակել հիւանդութեան սերմն, և հետեւապէս կրնայ ուրիշի փոխանցել զայն։ Վերջապէս, կը համոզուինք այս փորձով թէ իսկական հնտախտի որոշ պատահար մը, եթէ պատշաճապէս ապանխուի, ամուլ կը մնայ, և վարակման բոյն չի կազմեր այլ եւս։

«Ուշագրաւ է ստորակիտաձեւին այս կարողութիւնն, որով ժամանակ մ'ալ կը յարատեւէ կը մնայ մարդուն աղիքին մէջ, առանց բազմանալու, բայց յանկարծ կ'աճի կը շատնայ, եթէ նպաստաւոր հանգամանքներ ըլլան։ Ներեցէք որ տեղական օրինակ մը տամ.

«Մի քանի օր առաջ, կին մը ի Պէօյիւքտէրէ հնտախտէ մեռաւ։ Այս կին 21 օրէ ի վեր Բերայէ մեկնած էր, երբ սկսաւ իր հիւանդութիւն։ Իմ խնդրանացս համեմատ, քննութիւնը կատարեց Տքթ. Անճէլօ։ Իր ի Պէօյիւքտէրէ բնակութեան միջոցին, այս կին բոլոր ընտանիքին հետ նոյն կերակուրները կերած և նոյն ջուրը խմած էր, և նոյն ընտանիքին բնա մը չէր եղած։ 21րդ օրը, կինը չափէկ պտուղ կ'ուտէ, և պապառութեան մը ենթակայ կ'ըլլայ։ Եւ ահա, մի քանի ժամ յետոյ, հընտախտին չանթահարող տեսակէն կը բռնուի։ Օգնութեամբ այժմու ծանօթութեանց, և իբրեւ պարզ ենթադրութիւն մը, արդեօք չե՞նք կրնար ըսել թէ այս կին Բերայէ տարեր է հընտախտի միկրոբն իր աղիքին մէջ, ուր միկրոբը սուսիկ փուսիկ ապրեր է, մինչեւ որ նպաստաւոր պարագայ մը վրայ հասնելով (շատ պտուղ ուտելը, պաղ առնելը,) միջոց կը տրուի միկրոբին՝ աճելու, բազմանալու և կինը թունաւորելու։

«Քաղաքի մը մէջ ուր հնտախտ տարածուած է, ո՛րչափ անձինք այս կնոջ վիճակին մէջ են, և անխոհեմութեամբ կրնան զոհ երթալ հնտախտի։ Այս պատճառաւ, հնտախտի դէմ զգուշական շատ կարեւոր պայման մ'է հոգ տանիլ որ ստամոքսային անկարգութիւն տեղի չունենայ, և կամ, պատահելուն, անյապաղ գարմանուի։

«Ուրիշ ծանօթութիւններ ալ կը քաղենք ստորակիտաձեւ միկրոբին կենսաբանական պայմանաց ուսումնասիրութեամբ, զոր կրնանք կատարել մեր քիմիական աշխատանոցներուն մէջ։

«Հնտախտաւորին մարմնէն ելած միկրոբն ուղղակի կրնայ դպչիլ առողջ մարդուն. բայց եթէ այս միկրոբ ժամանակ ունենայ օդին հետ շօշափմամբ չորնալու, աւելի եւս կ'ուժովնայ, և դէմ կը գնէ զինք ջնջելու կարող տարրերուն, օրինակի համար՝ ստամոքսային հիւթին։ Այսպէս, լուացարար կանայք, հնտախտաւորաց չորցած ճերմակեղէնները ձեռք առնլով, աւելի յաճախ կը վարակին հնտախտէ քան հիւանդապահներն որք ուղղակի կը ծառայեն հնտախտաւորներուն։

«Միկրոբագիտական ուսումնասիրութիւնք սովրեցուցած են մեզ թէ ստորակիտաձեւը շատ լաւ կ'ապրի ըմպելի ջուրին մէջ, և ըմպելի ջուրին միջոցաւ միկրոբին փոխադրումը վարակման գլխաւոր պայմաններէն մին է։

«Միկրոբներու զննութեամբ ձեռք բերուած ծանօթութիւններն ինչպէս պէտք է հաշտեցնենք այն ծանօթութեանց հետ զորս ստացած ենք համաճարակներու պատմութենէն։ Ինչպէս պէտք է բացատրենք տարւոյն եղանակներուն դերն հնտախտի երեւման մասին։ Ինչու համար տեղային պայմանք, երկիրներու և քաղաքներու դիրքն, այնքան կարեւորութիւն ունին այս նկատմամբ։ Ինչու համար երկիրք ոմանք զերծ կը թուին հնտախտի վարակումէ, օրինակի համար Վերսայլ, Լիոն և ուրիշ քաղաքներ, և ինչու համար ուրիշ տեղեր, օրինակի համար Հնդկաստանի քանի մը քաղաքներ, նախասիրական վայրերն են հնտախտի։ Ինչ է այս զանազանութեանց պատճառը։ (*)

ՏՔԹ. ՇԱՆԴՄԷՍ

(*) — Այս շահեկան բանախօսութեան վերջին մասը վաղուան թուով պիտի հրատարակենք։

ՌԱԶՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ԵՒ ՅՈՒՆԱՑ ՌՈՒՍԻԱՅԻ ՄԷՋ

Հայերը կը նախաձեռնեն, Յոյները կը յարատեւեն։

Ռուսիոյ մէջ Հայք Յոյներէն աւելի բազմամարդ և հարուստ են. զի քաղաքիս արհեստներն, հողագործութիւնն և վաճառականութեան մի մասն ալ իրենց ձեռքն են. հետեւապէս, բաւական բարձր դիրք մ'ունին քաղաքիս մէջ. սակայն ցաւ ի սիրտ կ'ըսեմ որ այս դիրքն հետզհետէ կը կորսնցնենք. իսկ ընդհակառակն Յոյներն բարձր դիրքեր գրաւելու վրայ են. զի մրցումն իրենց նկարագրին մէկ յատկանիշն ըրած են, իսկ մեք չունինք մրցող բնաւորութիւն։ Հայերս ամեն գործի փայլուն սկզբնաւորութիւն մը կուտանք, քանի մը տարիներ այնպէս կը շարունակենք և յետոյ կէս ճամբան լքեալ կը մնանք, և ամենէն վերջն ալ անցեալին պերճ յիշատակներովն կը պարծինք. բայց այնպէս չեն Յոյները. կը տքնին, կը ճգնին, կը մրցին և վերջապէս գործ մը՝ զոր մեզմէ վերջ ձեռնարկած են, մեզմէ առաջ ի գլուխ կը հանեն։

Քանի տարի առաջ Ս. Խաչ և Ս. Թագաւոր թաղերու երիտասարդներն որոշեցին զատ զատ նուագածուաց խումբեր կազմել. կազմեցին և բաւական ալ յաջողեցան. այլ դժբաղդաբար մէկ թաղի երիտասարդութիւնը միայն կրցաւ պահել իր հաստատամտութիւնը. շարունակեց և բաւական կատարելագործեց զայն, և այժմ կը վայելէ հոս այնպիսի հանբաւ մը՝ ինչ որ կը վայելէ Սինանեան խումբն ի Պոլիս։ Գալով միւս թաղի երիտասարդաց, կէս ճամբան մնացին, լուծուեցան. իրենց հարցնես՝ բազմաթիւ սին պատճառներ մէջ կը բերեն։

Յոյն երիտասարդներն իրենց դրացեաց օրինակին հետեւելով կազմեցին նուագածուաց խումբ մը, և կը շարունակեն դեռ։

Այս տարի հայ երիտասարդութիւնը գեղեցիկ ակումբ (club) մը հաստատեց, որոյ վրայ գրած եմ Արեւելքի մէջ. անմիջապէս յոյն երիտասարդութիւնն ալ հաստատեց։ Ակներեւ չէ՞ Յունաց մրցումն՝ որմէ պարտիմք օգտիլ. այսպէս եղան նաեւ մեր վարժարաններ. մի քանի տարի ազգին նուիրեցին քիչ շատ ուսեալ պատանիներ և երիտասարդներ, բայց հոն կանգ առին։

Ինձ կը թուի թէ մեր ո եւ է գործի մէջ ունեցած պարտութիւնն առաւել կամ նուազ տգիտութեան արգիւնք է։

Հոս Յոյներն արական միջնակարգ վարժարան մը չունին, բայց ունին իգական բարձր վարժարաններ, զի կ'ըսեն «Աղջկան ուղեւորութեան մայր պէտք լինի և իր զաւակին առաջին դաստիարակը»։ Անոր համար աւելի հոգ կը տանին աղջկանց դաստիարակութեան. մեք թէեւ հակառակ ենք այդ գաղափարին, այսինքն՝ թէ՛ արական և թէ՛ իգական սեռին հաւասար կրթութիւն կը պահանջենք, այսու հանդերձ չենք շնորհք իգական վարժարան մը չունինք, ուստի և յոյն մանուկը կը մեծնայ մայրական հովանւոյն տակ, իսկ հայ մանուկը՝ ժամերով հեռի մայրական հոգածութենէ՝ փողոցները կը թափառի։

Միր բերնին ջուրերը կը կազմեն ամեն անգամ որ կը հանդիպինք մեր օրաթերթերուն մէջ յոյն բարերարներու անվերջանալի շարքին. կը հիանանք տեսնելով անոնց ուսման նկատմամբ ունեցած փափաքն. իսկ գալով մեր հարուստներուն՝ կա՛մ ուսման պէտքն հասկցած չեն, և կա՛մ հանրութեան օգտին ծառայել իրենց ստորնութիւն կը սեպեն։

Քաղաքիս հայ հասարակութեան այսպէս մնալուն մէկ ուրիշ պատճառ արհեստներու ժառանգութիւնն է։ Ամեն տղայ հարկաւորապէս իր հօր արհեստին կ'աշակերտէ։ Այսպէս չեն յոյներն. ուր շահու աւատ աղբիւր տեսնեն, անմիջապէս հոն կը վազեն. ահա ա՛յս է իրենց յաջողութեան գաղտնիքը։

Այս պահուս վարպետ տուտունդրու մանկապարտէզները կը փտան աշակերտներով. մեր վարպետ տուտուններն օգտաշատ զաղելով դպրոցներու խե՜ղճ վիճակէն, ընդարձակած են իրենց գործերը։

Մ. Տ. ԵԶԵԿԻԷԼԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԱՐՈՒՔԻ վեհապետն, որ Թաֆիլեգի օվասիսը գացած էր հսկելու արոց հաւաքման և ի կարգ ածելու այն ցեղեր որք կատարելապէս հնազանդ չեն Մարոքի իշխանութեան, անցեալ շաբթու դարձաւ ի Մարաքէշ, և անտի գիր մ'ուղղեց Սպանիոյ կառավարութեան, գոհացում խոստանալով Մելիլայի դէպքին համար, ինչպէս ուրբաթ օր ծանուցինք։ Բայց Ռիֆի բազմամարդ և կորովի ցեղերն ետ պիտի կենա՞ն իրենց յարձակողական ընթացքէն։ Խընդիր մ'է այս։ Սպանիա կը պատրաստուի իր խնդիրն ինք կարգադրել՝ առանց Մարոքի վեհապետին օգնութեան։ Քրիստինէ խնամակալ թագուհին հրամանագրով ի զէն կոչեց 1890—91 տարւոյ պահեստներն, որով սպանիական բանակին զէնքի տակ գտնուող մասը կը բարձրանայ 170,000 հոգւոյ։ Հոկտ. 15/27ի և 16/28ի ճակատամարտներուն Սպանիացիք ութ վաշտ զօրք և 36 թնդանօթ ունէին։ Այնուամենայնիւ, Քաբիլք գիշերային քաղաքին մօտերն եկան և մինչեւ իսկ քանի մը տուն կրակի տուին։ Սպանիացիք այնքան նեղը մնացին որ Մատրիտի լրագրաց թղթակիցները, վտանգին մեծութիւնը տեսնելով, գրիչը թողուցին, սուր առին, և քաջապէս մարտնչեցան արաբ ցեղերուն դէմ։

ՍՊԱՆԻՈՅ արժեթուղթք յանկարծակի անկում կրեցին Սակարանաց մէջ, սպանիական զօրաց անյաջողութեան լուրին վրայ. զի ամեն պարագայի մէջ, այս արշաւանք Սպանիոյ գանձուն վրայ նոր բեռ պիտի դնէ և արդէն բաց եղածոյն աւելի մեծ անձկութեան պիտի ենթարկէ։ Բայց ապա, մտածելով թէ Սպանիա անշուշտ պիտի յաղթէ ի վերջոյ, և Մարոքէ իրական փոխարինութիւն ստանալով իր ծախսերը պիտի գոցէ, Սակարանի մարդոց վստահութիւնը վերահաստատեցաւ։ Մարոք պիտի հարկադրի՝ ըստ սովորութեան՝ իր մաքսատանց հասոյթին մէկ մասը վճարման յատկացնել, և սպանիական պաշտօնեայ մը պիտի հսկէ գանձման։

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՆԱԿ — Խաղաղութեան ատեն մեծ զօրաց պատին մէջ ի Հանովեր հնգամեայ բանտարկութեան դատապարտեալ Մէկքերինկ հեծեալ զօրաց հարիւրապետն այնքան ամօթալի դատեր է իր վիճակ, որ բանտին մէջ ինքզինք կախելով ինքնասպան եղեր է։

ՊԱՒԻԵՐԱՅԻ Երեսփ. ժողովն ստուար մեծամասնութեամբ մերժեց այն առաջարկ թէ Փարիզի, Փեթերսպուրկի և ուրիշ տեղեաց պաւիերեան մասնաւոր դեսպանութիւնք ջնջուին, խնայութեան համար։ Մեծամասնութեան պատկանող երեսփոխանք պատասխանեցին թէ այս դեսպանութիւնք պէտք է պահուին, ապացուցանելու համար թէ Պաւիերա, գերմանական կայսրութեան մասն կազմելով հանդերձ, դադրած չէ ինքնուրոյն գոյութիւն մ'ունենալէ իբրեւ զատ թագաւորութիւն։ Պաւիերայի ինն դեսպանութեանց համար տարեկան կէս միլիոն Փր. ի չափ ծախք կ'ըլլայ։

ՑԱՆՃԻԲԱՐ, Պիզզրա քաղաքին մէջ, հանգուցեալ Լավիժրի կարդինալին գեղեցկագիր և օդասուն բնակարանը ֆրանսական կառավարութեան կողմէ առաջարկեցաւ ռուս կառավարութեան, իբրեւ ձմեռնային բնակարան Զարին երկրորդ որդւոյն՝ Կէորկիյ մեծ դքսին համար, որ թոքախտի պատճառաւ պէտք ունի ձմեռն հարաւային կլիմայի տակ անցունելու։ Զարն ընդունեց, և երիտասարդ իշխանն ի մօտոյ հոն պիտի երթայ ծովու ճամբով։

ԻՏԱԼԻՈՅ մէջ մէկ փրանգ թղթադրամ հանուեցաւ։ Ցայս վայր դուրս հանուածն երկու միլիոն Փրանքի բան է։ Փոքրիկ գեղեցիկ թուղթ մ'է այս, ի Պիրմինկէմ անգլ. գործարանի մէջ շինուած և կոխուած։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ. — Գերման նիւթապէտք ոմանք այս օրերս Հռոմ կը սպասուին։ 600 միլիոն Փր.ի փոխառութեան մասին պիտի բանակցին իտալեան կառավարութեան հետ։ Գերման խմբակը կը պահանջէ որ իտալեան բոլոր երերուն պարտքը քննալիսէ պարտքի վերածուի. նոր տուրքեր հաստատուին, և այս արոց մէկ մասն յատկացուի պարտքին տոկոսեաց վճարման։ Իտալիոյ գանձուն վրայ ուղղակի հսկողութեան գաղափարէն հրաժարած են։ Բայց ճարտար կարգադրութեամբ մը, կերպիւ իւիք ձայն պիտի կրնան ունենալ։

ԽԱՂԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ Ի ՓԱՐԻԶ. — Փարիզեան չորս Ակումբներ փակեցան։ (Երբ Ակումբ (Քլիւպ) կը լսէք, կը հասկնաք անշուշտ թէ ըստ մեծի մասին խաղատեղանի պատսպարան մ'է։) Ոստիկանութեան վերատեսուչ Պ. Լէբին որոշեր է բնաջինջ բառնալ խաղամոլութիւնը Փարիզի մէջ, կամ եթէ անհնար է այս, աւելի խիստ հսկողութիւն ի գործ դնել խաղատեղաններուն վրայ։ Թոմպոլաներ պիտի կարգուին, որպէս ի Մոնդէ Քարլօ, կամ այլ հրապարակային խաղավայրեր։ Խաղացողներուն դրամ փոխ տալու գործերն խապառ պիտի ջնջուին, և որոշեալ ժամերէն դուրս խաղալ կարելի պիտի չըլլայ։ Ի Փարիզ 16 հատ կան անվաւեր խաղավայրեր, և վիճակագրութիւնը կը ցուցնէ թէ ինքնասպանութեանց մէկ մեծ մասը, մանաւանդ ինքնասպանութեանց բնութիւնը վերագրելի է այդ վնասասակար խաղի սեղաններուն շուրջ կրուած կորուստներուն։ Արդի վիճակին մէջ գեղծմանք այնքան շատ են որ աւելի աղէկ է, կ'ըսեն, կառավարական հսկողութեան տակ առնուլ խաղատեղանները, քան արգիլ անվաւեր (կառավարութեան կողմէ պաշտօնապէս չճանչցուած) վիճակին մէջ թողուլ որ անլուր չարեաց պատճառ ըլլան։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ գահաժառանգին նորածին որդին մկրտեցաւ Պուքրէշի մօտ Բէյէշի գիւղին, ի ձեռն Պուքրէշի օրթոտոքս արքեպիսկոպոս նէնատիոսի, ըստ յունական ծիսի։ Կաթոլիկները զարմանք յայտնեցին. զի կ'ըսէին թէ գահաժառանգ Ֆերտինանտ իշխան, որ կաթոլիկ է, Էտինպըրկի դքսին բողոքական աղջկան հետ ամուսնացած պահուն, պապին Պիոսի մը հետ կարգուելու արտօնութիւն ստանալու համար երդմամբ խոստացած էր իր զաւակները կաթոլիկ կրօնին մէջ մեծցնել։ Նոյն կաթոլիկ թերթք կը պատմեն թէ 1876ին Կարոլ իշխան իր աղջկան օրթոտոքս արքեպիսկոպոսին ձեռամբ մկրտած ըլլալով, Պուքրէշի կաթոլիկ արքեպիսկոպոսը զլացած էր Ս. Յարութեան տօնին առթիւ Ս. Հաղորդութիւն տալ իշխանին։ Ասոր վրայ իշխանը գիր գրելով խոստացած է արքեպիսկոպոսին որ եթէ ուրիշ զաւակ ունենայ՝ կաթոլիկ կրօնին մէջ պիտի մեծցնէ. բայց յայտնի է թէ Էլիզապէթ իշխանուհին ուրիշ զաւակ չունեցաւ, և այն մէկ հատիկ աղջկան մահն ալ յետոյ մեծ վիշտ եղաւ իրեն։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (78)

ԺԻՒԼ ԼԵՌՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՄԵՌԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ԱԿՈՒՄԲԸ

— Ի՞նչ ունիք, գոչեց դքսուհին գրեթէ տհաճեալ։

Պառոնը կը դանդաչէր, չըմնէին կրթնեցաւ, երեսը պատի գոյն առաւ...

Նոյն պահուն, Մանքալ երեւցաւ դրան մէջ։ Մատը շրթներուն վրայ դրաւ և դքսուհիին երեսը նայեցաւ։ Պառոնին աչուըները սեւեռակայեաց էին. յայտնի էր թէ իր կազմուածքը կը կռուէր զինք համակող ընթարմացումին դէմ։

Յանկարծ ձեռքն ընդ առաջ երկարեց, իբր թէ հասակին բարձրութեամբն իյնալու մօտ ըլլար։ Բայց Մանքալ արդէն իր բազուկներուն մէջ բռնած էր զայն, և կամաց մը տարածած էր քանաբէին բարձիկներուն վրայ։ Յետոյ անոր վրայ ծռեցաւ, ականջը կուրծքին կրթնցուց։

— Մեռցուցի՞ք, գոչեց դքսուհին, որ անձկութիւն մը կը զգար ակամայ։

— Մեռուցի՛, ո՛չ, ըսաւ Մանքալ։ Բայց հիմակ մէկ ժամ բոլորովին մեզի կը պատկանի այս մարդը. իր հոգին, իր միտքը մեր գիրիներն են, և թերեւս կեանքին մէջ առաջին անգամ ըլլալով չպիտի ստէ։

Մանքալ սրուակ մը հանած էր գրպանէն և պառոնին քիթին տակ դրած էր զայն։ Քանի մը վայրկեան ետքը, Սիլվըրէյ խորունկ հառաչ մը արձկեց։

Կծկուած անդամները ձգտուեցան. դէմքը, թէեւ տակաւին տժգոյն, կորսնցուց իր խստութիւնը։ Ընդհանուր հանդարտութիւն մը յաջորդած էր ջղային տագնապին։

— Մի՛ վախնաք, ըսաւ Մանքալ, փորձն յաջողեցաւ։ Պլագիա արդէն սկսած էր գործի, որ աւարտեցաւ։

— Բայց ի՞նչ կուզէք ընել, յարեց Թենիա, որուն ձայնը քիչ մը կը դողար։

— Ինք իմ ենթադրած զօրաւոր և աներկիւղ կինն չէ՞ք։ Ձե՞ք ուզեր հարուստ ըլլալ, միլիոնատէր ըլլալ։ Վանեցէք այդ զուր սարսափը և մտիկ ըրէք։

Մանքալ կեցաւ Սիլվըրէյին առջեւը, բռնեց անոր դաստակներն և ըսաւ.

— Պառոն տը Սիլվըրէյ, կը լսէ՞ք զիս։

Պառոնին շրթերը շարժեցան։

— Կը լսեմ, ըսաւ։

— Ներկային կատարեալ գիտակցութիւնը և անցեալին յստակ յիշողութիւնն ունի՞ք։

— Այո...

— Ուրեմն, պատասխանեցէք իմ հարցումներուս... և Թմբրներու իշխանին գանձերուն վրայ ճշմարտութիւնն ըսէք։

Թենիա Մանքալին երեսը կը նայէր եւ ինքնին կը հարցունէր թէ անիկա չէ՞ր խենդեցած։

— Թմբրներուն իշխանը՛... թոթովեց Սիլվըրէյ։

Լռութենէ մը ետք.

— Մեռուցինք զայն...

— Շարունակեցէք...

— Զաւակ մը ունէր, Պելէն անգունդ մը նետեց զայն...

— Յե՞տոյ։

— Ֆրանսացի մը, ծերունի մը կը գըտնուէր քովը, գանիկա...

Սիլվըրէյ կեցաւ։

— Խօսեցէք, գոչեց Մանքալ տիրաբար...

— Այո, պիտի խօսիմ... ինչո՞ւ լռեմ։ Առանձին եմ... Ոչ ոք կրնայ լսել զիս... Մեքենայութիւն մըն էր այն... Այո, հոն... շատ հեռուն... ի Բամպոճ։ Ձեռք ձգելու էր Անկքոր-Վատի մեծ կառատունին գանձերը, զորս կը պահպանէ էնի՝ Հրոյ իշխանը։ Սպանեցինք էնին, բայց գաղտնիքը չկրցանք ձեռք ձգել։ Ֆրանսացին գիտէր զայն։

— Այդ Ֆրանսացիին անո՞ւնը...

— Մարսիալ... այո... ճիշդ է։ Բռնեցինք զայն, և ուզեցինք ստիպել որ խօսի... Ծերունի մըն էր, տկար ըլլալու էր։ Տանջեցինք...

Դքսուհին քիչ մը արձկեց։ Մանքալ, խիստ շարժումով մը լռութեան հրաւիրեց զայն։

— Տանջեցի՞ք, կրկնեց։ Շարունակեցէք։

Սիլվըրէյի ամբողջ մարմինը ջլագրգիռ սարսուռով ցնցուեցաւ։

— Սոսկալի բան էր... Պելէնը հրամայեց... Գետինը պառկեցուցինք ծերունին, և խաչեցինք զայն փայտի ցիցերով զորս մխեցինք անոր ձեռքերուն ու ոտքերուն մէջ։ Անիկա կը լռէր։ Ջահ մը առի ես և ծունկերը այրեցի։ Միսը կը խորովէր։ Մարդը մունջ կը մնար։ Այն ատեն, դաշոյնով մը Պելէն կտրեց անոր յօդուածները։ Միսերը կը խածտկէր... արիւնը կը վազէր... և ծերունին չէր ուզեր խօսիլ։

Մանքալ իսկ տժգունած էր. իր անըրդուելի դէմքը կը կծկուէր սոսկման տըպաւորութեան տակ։

— Պելէն անոր աչքերը փորեց... ծերունին ըսաւ. Ջաւա՛կ մը ունիմ... Պելէն խուլ բարկերով ջախջախեց անոր ձեռքերը... Ծերունին ըսաւ. Հէ՛ք կինս։ Այն ատեն, խօլ մոլեգնութեամբ համակ, անոր վրայ նետուեցանք... և մեռցուցինք... չէր յայտնած Թմբրներու իշխանին գաղտնիքը։

— Յե՞տոյ, հարցուց նորէն Մանքալ խեղդուկ ձայնով մը։

— Այն ատեն խրճիթը վազեցինք, և ամբողջ գիշեր մը խուզարկեցինք. քարայրի մը զուար գտանք... հոն մտանք։ Երկու միլիոնի թանկագին քարեր կային հոն. ամենքն ալ առինք. բայց ասիկա չէր գանձը։ Ուրիշ մը կար անդին, Անկքորի մեծ կառատան մէջ։ Կառատան մէջ փնտռելն անկարելի էր. մարդու մը կեանքը չէր բաւեր. հսկայական բան է։ Յանկարծ, Պելէն, որ խրճիթը դարձած էր, գետնէն թղթապանակ մը գտաւ որ Ֆրանսացիին՝ ծերունի Մարսիալին կը պատկանէր։ Բացաւ և աղաղակ մը արձակեց. Փարի՛զ, ըսաւ, Փարիզ երթալու է. ուզեցի գիտնալ, սպառնաց սպանել զիս։ Ա՛լ չհամարձակեցայ խօսիլ։ Կը վախնայի որ ծերունիին վիճակակից կ'ընէ զիս։ Միայն թէ ետքէն գուշակեցի։ Ցատակագիծ մը, ծանօթագրութիւններ, նշաններ գտած էր որք կը ցուցնէին թէ կառատան ո՛ր մասին մէջ կը գտնուին Թմբրներուն գանձերը... ի Փարիզ... տեղ մը... Գիտեմ որ կը փնտռէ... տակաւին չէ գտած. բայց պիտի յաջողինք, եւ գանձերը մեզի պիտի ըլլան։

Սիլվըրէյի ձայնը տկարացած էր։

Մանքալ դքսուհիին դարձաւ։

— Խաբեցի՞ ձեզ։

— Այս ամենը սոսկալի՛ է, ըսաւ չուայտուհին։ Եւ չիտակը, որչափ ալ կորովի ըլլամ, ինծի այնպէս կուգայ որ այլանդակ մղձաւանջի մը ենթակայ եմ։ Ուրեմն այս մարդիկը...

— Պարզ մարդասպաններ են։

— Դահիճնե՛ր ըսէք։

— Բէ՛հ, մեռցնելու համար մեռցունել, ըսաւ Մանքալ պիրշ հեգնութեամբ մը, մի ջոցի խնդիր մըն է այս։

— Բայց այդ գանձերը, այդ վայրենի բառերը զորս չհասկցայ...

— Աշխարհագրական տգիտութիւն, ուրիշ բան չէ։ Այս ամենը ճշմարիտ է, յստակ և ճիշդ... և մեծ կառատան գանձերը մերը պիտի ըլլան... կամ լաւ եւս ձերը... վասնզի իմ միակ հարստութիւնս վրիժառութիւնս պիտի ըլլայ։

— Տեսէք, կ'արթննայ։

— Արդարեւ. մտիկ ըրէք ուրեմն... բառ մը, շարժում մը չմատնէ ձեզ... թող ամենեւին չգիտնայ իր խօսած ըլլալը։ Իսկ ես պիտի երթամ օգտիլ ինծի տուած պատուական տեղեկութիւններէն։

— Կը մեկնի՞ք։

— Անշուշտ, աւելի աղէկ է որ մեծարոյ Սիլվըրէյ չգիտնայ իմ ներկայութիւնս։ Քիչ ատենէն տեսնուինք, սիրելի դքսուհի... Պէտք պիտի ունենամ ձեզ։ Կրնա՞մ միշտ վստահ ըլլալ ձեր աջակցութեան վրայ։

— Այո։

— Մնաք բարով ուրեմն։ Ձեր ապագայ ամուսնին հետ կը թողում ձեզի։

Թենիա զարչանքի շարժում մը ըրաւ։

— Ո՞ւր եմ, ըսաւ վշտագին ձայն մը։

Մանքալ բաջալերական շարժում մը ըրաւ դքսուհիին և անհետ եղաւ։

Սիլվըրէյ կը սթափէր. մոլորագին՝ նայեցաւ. դժուարաւ կը ճանչնար իր գտնուած տեղը։

— Է՛յ ուրեմն, սիրելի պառոն, ըսաւ Թենիա, խոստովանեցէք որ ձեր կնամեծարութիւնը վիճելի է գոնէ։

Պառոնը տեսաւ Թենիան և չպատասխանեց։

— Յանկարծ ինկաք այդ քանաբէին վրայ։ Ցարգեցի ձեր քունը... բայց ժամանակը ուշ է, բարեկամս, մեկնելու ատեն է։

Քանի մը վայրկեան ետքը, Սիլվըրէյ կը հեռանար Թորէսի ապարանքէն։ Մեքենաբար կը քալէր, կարծես երազի մէջ։ Առանձին մնալով, դքսուհին ճակտին կըրթնցուց ձեռքերը։

(Շարունակելի)

ԿՈՒՐՔՕ ԶՕՐԱՎԱՐ ոտքին վրայ փտախտ ունի եղեր, և բանակի վիրաբոյժներ ըսեր են որ անդամահատութիւն կատարուի։ Զօրավարին կինը քաղաքային բժիշկներու խորհուրդ հարցուցեր է, որք նոյն եզրակացութեան յանգեր են, բայց հիւանդը մարեցնելու մեթոտն ի գործ դնելէ ետ կեցեր են, դիտելով որ նաև յառաջացեալ վիճակի մէջ սրտի հիւանդութիւն ունի։ Օտար երեւելի բժիշկ մը պիտի կանչուի։

ՇՈՒԷՏ-ՆՈՐՎԵԿԻՈՅ միութեան 80րդ տարեդարձին առթիւ, անցեալ չորեքշաբթի հացկերոյթ մը արուեցաւ Քրիստիանիայի արքայական պալատին մէջ։ Ոսկար Թագաւոր այս առթիւ կարեւոր ճառ մը արտասանեց։ Ըսաւ թէ սոյն միութիւն անվթար պէտք է պահուի՝ երկուց երկրաց այժմեան անկախութիւնն և չէզոքութիւնն ապահովելու նպատակաւ։ Ցիշեց թէ հարկ անհրաժեշտ է որ արտաքին գործոց նախարարը մէկ ըլլայ երկուց երկրաց համար, դեսպաններն ալ զատ զատ չըլլան։ Ցոյս յայտնեց որ Նորվեկեան առաջիկայ ընտրութեանց մէջ ամեն ճշմարիտ հայրենասէրք պիտի պաշտպանեն միութիւնը։ Բաժակ առաջարկեց ի պահպանութիւն Միութեան։ Հրաւիրեալք խանդավառութեամբ ձայնակցեցան Ն. վեհափառութեան։

ՍԸՐ ԱՆՏՐԻՈՒ ՔԼԱՐՔ, Անգլիացւոց ամենամեծ բժիշկն, անցեալ երկուշաբթի մեռաւ, 67 տարեկանին մէջ, իջուածքէ։ Պ. Կլատսթոնի անձնական բժիշկն էր, և իր խնամոց վերագրուած է ծերունի նախարարապետին երկարակեցութիւնը։ Կարեւոր հեղինակութիւններ ունի բժշկական նիւթերու, մանաւանդ թոքային հիւանդութեանց վրայ։

ՍԱՐՍ. ՊԷՌՆԱՐՏ անցեալ երկուշաբթի ի Փարիզ իւր վարձած Ռընէսանս Թատրոնին մէջ զոր ինք պիտի վարէ՝ առաջին անգամ ներկայացուց Պ. Ժիւլ Լըմէդրի մէկ նոր ողբերգութիւնը, Les Rois։ Այս ներկայացում մեծ յաջողութիւն մ'եղաւ թէ՝ անուանի դերասանուհւոյն համար և թէ Տէդրի թատերական քննադատին համար, որ արդի ֆրանսերէնի ամենէն գեղեցիկ գրողներէն մէկն է։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երուսաղեմայ Պատրիարք Ամեն Տ. Յարութիւն Սրբազան շաբաթ օրը նրմական պաշտօնատունը գնաց և տեսակցեցաւ նախարար Վսեմ. Նազիֆ փաշայի հետ։

Քղիի առաջնորդական փոխանորդ Արժ. Արիստակէս վարդապետ Խոչատուրեանի պաշտօնին վերաբերեալ հրամանագիրք Դատական նախարարութեան կողմէ շաբաթ օրը յանձնուեցան Ազգ. Պատրիարքարանի։

Կրօնական Ժողովն իր վերջին նիստին մէջ հաստատելով Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր նախապէս տուած որոշումը, որոշեր է որ Գեր. Աբահամ եպիսկոպոս Մամիկոնեան պատրաստուի երթալ Սսոյ վանքն որու միաբաններէն է։

Սամաթիոյ ատժամեայ քարոզիչ կարգուեցաւ Ռոտոսթոյի նախորդ առաջնորդ Գեր. Հմայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեան։

Տրապիզոնի առաջնորդ Գեր. Եղիշէ Ծ. Վ. Այվազեան, ընկերակցութեամբ Ազգ. Պատրիարքանի երկրորդ դպրապետ Յարութիւն էֆ. Գասպարեանի, Ոստիկանութեան պաշտօնատունն երթալով տեսակցութիւն մը ունեցաւ նախարար Վսեմ. Նազըմ պէյի հետ։

Երէկ Գարակէօմրիւկի Ս. Օհան Ոսկեբերան եկեղեցւոյն տօնախմբութիւնն ըլլալով, քարոզիչ Արժ. Տ. Եղիկ Ծ. վարդապետ Դովիաքճեան յետ Ս. Պատարագի ի ներկայութեան խուռն բազմութեան մաղթանքներ ըրաւ վասն արեւշատութեան Օգոստ. Սուլթանին։ Ցետոյ ոչխարներ մորթուելով՝ մատաղի միսն ու երկու հարիւր լաւաշներ (ջէթէ) բաշխուեցան թաղին բոլոր աղքատաց։ Մատաղին տէրերն էին Մշեցի և Վանեցի ազգայիններ։

Օրթագիւղի Թաղական խորհրդոյ ատենապետ և Բերայի հեռագրատան դեր-տնօրէն Ազն. Մկրտիչ էֆէնտի Գազանճեան՝ իր վաղամեռիկ դուստրին՝ Օր. Երանուհի Գազանճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ ցաւակցական արտայայտութեանց առարկայ եղաւ հայ և օտարազգի բարեկամաց կողմէ որք համախմբուած էին երէկ Օրթագիւղի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ։ Եպիսկոպոսական դասէն ներկայ էին գիւղին քարոզիչ Գեր. Վահրամ եպիսկոպոս Մանկունի և Գեր. Մատթէոս եպիսկոպոս Իզմիրլեան։

Դագաղն, համակ սպիտակ, ծածկուած էր բազմաթիւ պսակներով զորս նուիրած էին, ծաղկատի մեռեալին ծնողքէն զատ՝ Թաղական խորհուրդ Օրթագիւղի, Խնամակալութիւն Ս. Հռիփսիմեանց վարժարանի, Սանուհիք Ս. Հռիփսիմեանց վարժարանի, Ուսուցիչք Ս. Թարգմանչաց և Ս. Հռիփսիմեանց վարժարանաց, Տ. և Տիկին Յ. Նորատունկեան, Անթոնիատէս էֆէնտի՝ տնօրէն Բերայի հեռագրատան, Յ. Անտէրըոն՝ ընդհ. գործակալ ընդծովեայ հեռագրական վարչութեան, Վ. Հէքիմեան՝ տնօրէն նոյն հեռագրատան ի Բերա, Շընորհքեան եղբարք, Մինէճեան, Յովհաննէս Փափազեան, պաշտօնէութիւն հեռագրատան հաշուակալութեան, պաշտօնէութիւն հեռագրատան սնտուկին, հեռագրող պաշտօնեայք, Էտվարդս Ալպէրթի՝ տնօրէն Ֆուանիէ գործակալութեան։

Գեր. Իզմիրլեան Սրբազան խօսեցաւ դամբանականը և երկնային մխիթարութիւն մաղթեց սրգակոծոյս ծնողացը։

Ցետ արարողութեանց, դագաղն հանդիսիւ հանուելով եկեղեցիէն փոխադրուեցաւ ի գերեզմանատուն։ Թափօրին առջեւէն կ'ընթանային հեռագրական վարչութեան տասը գաւազաներ։ Ցուղարկաւորաց ընտրեալ բազմութիւն մը հետեւեցաւ դագաղին։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս պարտ անձին կը համարի ներկայիւս յայտնել թէ՝ Մեծ. Բարսեղ էֆ. Գալբագճեան՝ բարեհաճած է հաստատութեանս նուիրել 1 օսմ. ոսկի փոխան ծաղկեփունջի, հանգուցեալ Կարապետ էֆ. Խաչֆեանի մահուան առթիւ։

ԱԶԳ. ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՐԴՈՅ

Ադրիանուպօլսոյ Ազգային Բարձրագոյն Նախակրթարանին համար Դաստիարակ-Վարժուհի մը կը խնդրուի զոհացուցիչ պայմաններով։ — Սոյն պաշտօնն ստանձնել փափաքողք պարտին ներկայանալ ուղղակի Կեդր. Ուսումնական Խորհրդոյ դիւանին։

Վերջին լուրեր

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ.—(Պաշտօնական Զեկոյց)։ Մինչեւ այսօր հիւանդանոցին մէջ նոր դէպք չէ պատահած։ Մինչեւ շաբաթ օրուան ժամ 7, Սէլիմիյէ զօրանոցին մէջ երեք դէպքեր պատահած են, արքունի նաւարանի գործարանին մէջ՝ մէկ և Խըլըճէ զրահաւորին մէջ՝ մէկ։ Հայտար փաշայի հիւանդանոցին մէջ մէկ մահ պատահած է և նաւային հիւանդանոցին մէջ՝ երեք։

Նոյնպէս նոր դէպքեր պատահած են հետեւեալ տեղերը. ի Խասքէօյ՝ երկու, ի Սկիւտար Գավազ Իսկէլէսի՝ մէկ, ի Թիմուրգաբու՝ չորս, Եէնի Ճամիի շրջակայքը՝ մէկ, Լոկի Ջապթիյէ փողոցին մէջ՝ մէկ, ի Պայազիտ՝ մէկ, ի Եէտիգուլէ երկաթուղւոյ պահեստին մէջ՝ մէկ, ի Սիրքէճի՝ մէկ, ի Պոլըդ Բազար՝ մէկ, ի Գալաթ՝ մէկ, ի Սօղուք Չէշմէ՝ երկու, ի Խօճա Փաշա՝ մէկ, Սիրքէճիի երկաթուղւոյ կայարանին գործաւորներէն՝ մէկ, յԱյասօֆիա՝ մէկ, ի Գասըմ Փաշա՝ երկու, ի Պըրդ Չէշմէ Տէօմթկեահճըլար թաղին մէջ՝ մէկ, արքունի նաւարանին գործաւորներէն՝ մէկ, յՈւնգափան՝ մէկ, ի Պէշիքթաշ Օրթա Փաշա խանին մէջ՝ մէկ և յՕրթաքէօյ՝ մէկ։ Այս ու առաջուան հիւանդներէն տասը մեռած են, միւս հիւանդներուն առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

* * *

Մինչեւ երէկուան ժամ 7, հիւանդանոցին մէջ դէպք չէ պատահած։ Կիւլխանէի զօրանոցին մէջ արհեստական վաշտէն երեք զինուորներ վարակուելով, մին մեռած է։ Նոյնպէս Նապլիյէ վաշտէն երեք զինուորներ վարակուած են, զինուորական փոխադրութեանց յատուկ մավոնայի զինուորներէն՝ մէկ, ի Սիրքէճի Էտիրնէ օթէլին մէջ հիւր գտնուող զինուորական տեղակալ մը և նաւարանին մէջ զինուոր մը։ Հայտար Փաշայի հիւանդանոցին մէջ գտնուող առաջուան հիւանդներէ երկուքը մեռած են և երեքն առողջացած։

Նոյնպէս նոր դէպքեր պատահած են հետեւեալ տեղերը. ի Խասքէօյ ութ, Սկիւտարի Եէնի Մահալլէ թաղին մէջ՝ մէկ, յԱյասօֆիա՝ մէկ, ի Թիմուրգաբու՝ երկու, ի Ճէրրահ Փաշա՝ մէկ, ի Սիրքէճի՝ մէկ, ի Սալքըմ Սէօյիւտ՝ երկու, ի Խօճա Փաշա՝ մէկ, ի Թահթագալէ՝ մէկ, ի Ֆաթիհ՝ մէկ, ի Գարաքէօյ Խարաճճը փողոցին մէջ՝ մէկ, ի Ղալաթիա Եօլճըղատէ թաղին մէջ մէկ և ի Տրագման՝ մէկ։ Այս ու առաջուան հիւանդներէն տասնըութ մահեր պատահած են. միւս հիւանդներուն առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

* * *

Այս աւուր թուրք լրագրաց մէջ հրատարակուած է հետեւեալ պաշտօնական յայտարարութիւնը.

Քանիցս լրագրաց մէջ հրատարակուեցաւ թէ քոլերայի հիւանդութեան նշանները հազիւ տեսնուած ատեն՝ կայս. կառավարութիւնն առողջապահական մարմիններ կազմակերպած էր թաղապետական շրջանակաց մէջ և թէ քոլերաէ վարակեալ հիւանդները կրնան մասնաւոր բժիշկներու դիմելով ինքզինքնին դարմանել տալ։ Առողջապահական այդ մարմինները կազմող բժիշկներն ամենայն խնամով ի գործ կը դնեն իրենց յանձնուած պաշտօնը։ Արդէն այս բժիշկներ վարժարանէն իրենց վկայականները ստանալու պահուն, ինչպէս յայտնի է, երդում ըրած են թէ մարդկութեան պիտի ծառայեն և իրենց նայած հիւանդներու առողջապահութեան հակառակ դեղեր տալէ պիտի զգուշանան, սակայն եթէ ասոնցմէ անհոգութեամբ դարմանի գործին մէջ թերացողներ ըլլան, հիւանդներու տէրերն ու ազգականք կրնան Թաղապետութեան, Քաղաքապետութեան և կամ Ներքին գործոց Նախարարութեան դիմելով բողոք բառնալ։ Ինչպէս նախապէս ալ ծանուցուած էր, իւրաքանչիւր ոք ազատ է իւր հիւանդութիւնը կամ հիւանդը դարմանել տալ իւր ուզած բժիշկին։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.—Կրէտէի և Արշիպեղագոսի կղզեաց նահանգներուն մայրաքաղաքիս գործակատար անուանեցաւ Շաքիր էֆէնտի, անդամ պալթականաց յանձնաժողովին։

Կրէտէի նահանգին վերաքննիչ ատենի ընդհանուր դատախազ անուանեցաւ Ճէվտէթ էֆէնտի, նախորդ նախագահ նախնական դատարանին Հանեայի, և իրեն յաջորդեց Հագգը էֆէնտի, նախորդ նախագահ նախնական դատարանին Գանտիայի։

Գանտիայի նախնական դատարանին նախագահ անուանեցաւ Մուհիէտտին էֆէնտի, նախորդ ընդհանուր դատախազ նոյն դատարանին, որուն յաջորդեց Լամիի էֆէնտի, նախորդ առաջին քարտուղար վերաքննիչ ատենի նոյն նահանգին։

Հարկ եղած գեկոյցն եղաւ Կրէտէի կուսակալի փոխանորդին որ այդ պաշտօնեայք կատարեն օրինական երդումը։

ՓԱՐԻԶՈՒ օսմանեան դեսպան Վսեմ. Ըսատ փաշա, որ արձակուրդով մայրաքաղաքս կը գտնուէր, ուրբաթ օրը Մարսիլիոյ ճամբով իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.—Հոկտեմբեր 28 էն 29, Էսկիշէհիրի մէջ մէկ մահ ու երկու դէպք։ Բէօյահեայի մէջ երկու կիներ կասկածելի նշաններով հիւանդացած են։

—Իզմիրի մէջ դէպք ու մահ չէ պատահած։ Տէնիզլիի մէջ հոկտ. 29ին երկու դէպք և երկու մահ։

—Հոկտ. 28էն 30, Գօնեայի Արղիթխանը գիւղախումբին մէջ 23 դէպք, և 8 մահ։ Առաջուան հիւանդներէն 15ն առողջացած են։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ Նոր շրջանի Բ. նիստը տեղի ունեցաւ ուրբաթ գիշեր, Զամպաքօ փաշայի նախագահութեամբ։ Տոքթ. Լարտի և Տոքթ. Բասլիատսի կողմէ քանի մը բժշկական զեկոյցներէ և ընկերութեան գանձային վիճակին նկատմամբ կարծեաց փոխանակութենէ մը ետք, խօսք առաւ Մավրոյէնի փաշա և ընդարձակ ատենաբանութիւն մ'ըրաւ քոլերայի վրայ, պատմական տեսակէտով, և պարզեց այն տեղական պայմանները որոնք ամեն երկրի մէջ կրնան նպաստել համաճարակին ծաւալման։ Ն. Վսեմութիւն իր այս գիտական ճառին շարունակութիւնը յետաձգեց յաջորդ նիստին։

Ցետոյ խօսք առաւ Տոքթ. Սեղբոսեան և ըսաւ թէ ինք մասնակի քննութիւն մը կատարած ըլլալով Սկիւտարի այլ և այլ թաղերուն մէջ, քոլերայի մահացու դէպքերու մօտ տեսած էր թեթեւակէս հիւանդացողներ որոնք բժշկուած էին առանց բժշկաց օգնութեան։ Ըստ Տոքթ. Սեղբոսեանի, քանի մը տեսակ քոլերա չիկայ. մէկ տեսակ քոլերա միայն կայ, զանազան աստիճանի սաստկութեամբ։ Մայրաքաղաքիս առողջապահական արդի վիճակը բաղդատելով 1865 ի համաճարակի վիճակին հետ, Տոքթ. Սեղբոսեան յայտնեց թէ արդի առողջապահական շղթայնը, վարակեալ տուներուն հաղորդակցութենէ արգիլուիլը, և ձեռք առնուած ուրիշ ազդու միջոցները մեծապէս նըպաստած են քոլերան տկարացնելու և չի ծաւալելու, մինչդեռ 1865ին այս զգուշութիւնները շատ թերի էին։ Եւ սա եզրակացութեան յանգեցաւ թէ առողջապահութիւնը զգուշական մեծագոյն միջոցն է որով մարդ կրնայ զերծ մնալ քոլերայէն, նոյն իսկ առանց միքրոպներէն վախնալու որոնք յաճախ անվնաս կը մնան մարդկային մարմնոյն մէջ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐՔ. — Արտաքին գործոց նախարարութիւնը ծանուցեր է մայրաքաղաքիս օտար դեսպանատանց, թէ առեւտրական դաշնագրոյ վերանորոգման համար կատարելի բանակցութեանց յապաղելուն պատճառը՝ մաքսային կանոնագրին կարգ մը յօդուածները բարեփոխելու պէտքն է։ Հետեւաբար, այս աշխատութիւնը փութացնելու համար, դեսպանատունները հրաւիրուած են, իւրաքանչիւրն իւր կողմէ պատուիրակ մը նշանակել որ ներկայ գտնուի մաքսային վերատեսչութեան մէջ կազմեալ յանձնաժողովոյ նիստերուն։

ԱՆՏԱՌԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ.—Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, անտառաց վարժարանի երկրորդական դասարանները պիտի ջնջուին, բարձրագոյն դասարանը Հալքալըի երկրագործական վարժարանը պիտի փոխադրուի, անտառաց վարժարանի խմտացոյցը պիտի աւելցուի երկրագործական վարժարանի խմտացոյցին վրայ, այս վերջնոյն ուսմանց ծրագիրը պիտի ընդարձակուի ու բարեփոխուի այնպիսի եղանակաւ մը որով կարելի ըլլայ անտառաց պաշտօնեայներ հասցնել, և հանքաց ճիւղը բոլորովին պիտի ջնջուի։

ՊԻԶԱՆԹԻՈՆ լրագրոյ արտօնատէր Տեմէգրիուս Քալէնի էֆէնտի, յոյն խմբագրաց երիցագոյնը, երկարատեւ հիւանդութենէ ետք մեռաւ ուրբաթ օրը և յուղարկաւորութիւնը հանդիսաւոր կերպով կատարուեցաւ շաբաթ։

Հանգուցեալը յիսուն տարուան հրապարակագիր մըն էր. նախ և առաջ հրատարակած էր Հէլլէնիք Վոյս անուն թերթ մը, որ զանազան փոփոխութիւններ կրելէ ետք՝ Պիզանթիօն անունը ստացաւ։ Քալէնի էֆէնտի մինչեւ իր մահուան ժամանակ անձամբ կը վարէր իր թերթը։

ԿՐԹԱԿԱՆ Նախարար Վսեմ. Զիհնի փաշա որ հիւանդ ըլլալով անցեալ երեքշաբթի օրէն ի վեր իւր ապարանքը կը մնար, ապաքինած ըլլալով ներկայ գտնուեցաւ Նախարարաց Խորհրդոյ երէկի նիստին։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ. — Սպանիական կառավարութիւնը Իզապէլ Լը Քաթոլիք պատուանշանի երրորդ աստիճանը նուիրած է Մադրիտի օսմանեան դեսպանատան նախորդ երկրորդ քարտուղար և այժմ Օտար Սամսոյ դիւանին քարտուղարներէն Սապրի պէյի։

ԿԻՆ ԲԺԻՇԿՆԵՐ.—Կայս. կառավարութիւնը ցարդ իրենց արուեստն ի գործ դնելու համար վկայական չէր տար այն կանանց, որք օտար երկիրներու մէջ բժշկութիւն ուսած են և կը փափաքին Թուրքիոյ մէջ բժշկութիւն ընել։ Արդ, Նախարարաց Խորհուրդն որոշած է որ յետ այսորիկ վկայական տրուի այդ կարգի բժիշկ կանանց։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնը տասնըհինգ տարի պայմանաժամաւ հնարիչի արտօնագիր տուած է Տիրան էֆէնտի Շամտանճեանի, որ առանց պատրոյգի կանթեղ մը շինած է։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ժողովը խորհրդակցութիւններ կը կատարէ թէ Րէժիի գէտերուն չհնազանդելով զէնք քաշող մաքսախոյսերու դէմ ինչ ընել հարկ է։

ԲԵՐԱՅԻ հեռագրական պաշտօնեաներէն Նշան էֆէնտի Թահմիզճեան, որ երկու տարիէ ի վեր կը վարէր Այնօրօզի Տաֆնի կայարանին հեռագրական տնօրէնութիւնն և թղթատարական պաշտօնէութիւնը, արձակուրդով մայրաքաղաքս եկած է։ Նշան էֆէնտի, իր այդ երկու տարուան բարւոք պաշտօնավարութեամբ հանրութեան գոհունակութեան արժանացած է Այնօրօզի մէջ և շրջակայքը։

ՏՈՔԹ. ՎԻԹԱԼԻՍ ԷՖ., որ առողջապահական քննիչի պաշտօնով Էսկիշէհիր կը գտնուէր, մայրաքաղաքս դարձաւ։

ՊՈՒԼՂԱՐ ՎԱՐԺԱՐԱՆ.— Նէօլօղոս կը կը ծանուցանէ թէ Երէյլիի մետրապոլիտ Տ. Բանարէթոսի տունը, որ Ֆէնէրի Պատրիարքարանին կից կը գտնուի, պուլկարական վարժարանի փոխարկելու համար վարձուելու վրայ ըլլալով, Յունաց Պատրիարքարանը ձեռնարկներ ըրած է այս խորհուրդին իրականացումը արգիլելու համար։

ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՔ.— Հաֆէֆ կիմանայ թէ կեդրոնական բանտին մէջ գտնուող մէկ քանի չարագործներ, որոց դատապարտութեան վճիռք Վճռաբեկ ատենին կողմէ վաւերացած ըլլալով վերջնական հանգամանք ստացած են, Ատանայի Բաթաս գաւառակի բանտը պիտի փոխադրուին։

ԿԱՅՍ. ԱՆՁՆԱԿԱՆ Գանձուն նախարարութիւնն, որ մենաշնորհ ստացած է ի Սելանիկ առեւտրական նաւահանգիստ մը շինելու համար, այդ շինութիւնը մտադիր է յանձնել Պ. Քէմբի և այլ դրամատէրներու, որք ընկերութիւն մը պիտի կազմեն։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ու շրջակայից մաքսատան երեքուկէս տարուան հասոյթն՝ 1305 տարւոյ դեկտեմբեր 16էն մինչեւ 1309 տարւոյ յունիս 15՝ 10,249,000 ղրշ. աւելի եղած է բաղդատմամբ այդ թուականէն առաջ եղած երեքուկէս տարուան հասոյթին։

ԿՐԹԱԿԱՆ նախարարութեան պաշտօնեայք ոմանք, կըսէ Սապահ, որք տըրուած տեղեկութիւններու վրայ կը հարցաքննուէին, անպարտ արձակուեր են, որովհետեւ հաստատուեր է թէ այդ տեղեկութիւնք անհիմն են։

ՔԻՈՍԻ նաւահանգիստին ու քարափին շինութեան համար 4,500,000 ֆրանքի ծախք մը հաշուուած է։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ վարժարանին մէջ միջազգային օրէնք դաս տալու համար՝ կայս. Իրատէով ուսուցիչ մը պիտի կարգուի հազար ղրուշ ամսաթոշակով։

ՃԷՆՈՎԱՅԻ օսմանեան նախկին հիւպատոս Լուտֆի էֆէնտիի, կայս. Իրատէի մը համաձայն, հանգստեան թոշակ յատկացուած է։

ՄԱՀԱՑՈՒԹԻՒՆ.— Հոկտեմբեր 23էն 29, մայրաքաղաքիս ու արուարձանաց մէջ 235 մահեր պատահած են, որոց 127ն իսլամ (64 այր, 63 կին), 83ը քրիստոնեայ (55 այր, 28 կին) և 25ը հրեայ (11 այր, 14 կին)։

ՇՈԳԵՆԱՒԻ ՄԷՋ ՆՈՐԱԾԻՆ. — Կուրճի ընկերութեան Օթխա շոգենաւը Կիրասոնի հանդիպելով առած ուղեւորներուն մէջ կը գտնուէր Եղիա Մալխասեան անուն անձն իր կնոջ հետ, որ յղի էր։ Շոգենաւը դեռ Սինոպ չհասած, կնոջ երկունքը կը սկսի. նաւապետն իմանալով անմիջապէս շոգենաւին առաջին կարգի մէջ խուցը փոխադրել կուտայ կինը, որ շոգենաւին վերնայարկը կը գտնուէր։ Բարեբախտաբար, իմացուելով որ շոգենաւին մէջ Թուրք դայեակ մը կայ, անոր օգնութեանը դիմուած կ'ըլլայ և կինը, առանց շատ ցաւ քաշելու, փոքրիկ օրիորդ մը կը բերէ աշխարհ կամ լաւ եւս... շոգենաւին մէջ։

Բայց տեսնուելով որ նորածինը տկար է, հօրը՝ Մալխասեան աղային խնդրանօք, Սինոպէն՝ առ ի չգոյէ հայ քահանայի՝ յոյն քահանայ մը կը կանչուի, և մանուկը շոգենաւին մէջ կը մկրտուի ու նաւապետը, որ կնքահայր եղած էր, շոգենաւին անունով Օտխա կը դնէ մանկանն անունը։

Կ'ըսուի թէ այս ութերորդ մանուկն է որ կը ծնի յիշեալ ընկերութեան շոգենաւներուն մէջ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ոստիկանութիւնն, առջի օրը Եօրկի անուն մարդ մը ձերբակալեց։ Այդ մարդ օտար վիճակահանութեան տոմսեր կը վաճառէր, որք, ինչպէս յայտնի է, արգիլուած են։ Վրան գտնուած այդ կարգի տոմսակները գրաւուեցան։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպանատան երկրորդ թարգման Պ. Մաքսիմօֆ երէկ Մարսիլիա ուղեւորեցաւ։

ՓՈԹՈՐԻԿ.—Առջի գիշերուան փոթորիկի պահուն Սուլթան Ահմէտի մզկիթի բակին մէջ գտնուած խոշոր ծառի մը ճիւղերը կոտրած և շրջակայ տուներու ապակիները խորտակուած են։

ՊԻՐԷՃԻԿԻ երկաթուղւոյն շինութեան երկրաչափներն այս օրերս Եւրոպայէն Պէրութ պիտի ժամանեն։

ՕՏԱՐ նաւահանգիստներէ եկող նաւերու Բաթանթներն, ըստ որոշման Առողջապահական Ժողովոյ, եթէ օսմանեան հիւպատոսաց կողմէ վիզէ եղած չըլլան, քառասուն ժամու քարանթինայի պիտի ենթարկուէին։ Արդ, նոյն ժողովն, կ'ըսէ Սապահ, ծանուցած է քարանթինայի կայաններուն առ այժմ յետաձգել սոյն որոշման գործադրութիւնն, որովհետեւ այդ վիզէի խնդրոյն վերաբերեալ ինչ ինչ կէտերու մասին խորհրդակցութիւնք կը կատարուին յատուկ յանձնաժողովին կողմէ և առ այդ հրահանգ մը պիտի տրուի։

ՊԱՅԱԶԻՏ գաւառին նոր կառավարիչ Եօմէր Շէվգը փաշա և Կինճի նոր կառավարիչ Իպրահիմ փաշա շաբաթ օրն իրենց պաշտօնատեղիներն ուղեւորեցան Տրապիզոնի շոգենաւով։

ՊԱՂՏԱՏԷՆ կը գրեն թէ, կ'ըսէ Սապահ, անցեալները նահանգին կեդրոնական բանտէն փախչող տասը բանտարկեալներէ ինն անմիջապէս ձերբակալուեր են և միւսն ալ քիչ յետոյ։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ Սիլահտար աղա թաղին մէջ անցեալները Միհրան անուն երիտասարդ մը իւր ծերունի մօրեղբօրն սպաննելով փախած էր։ Արդ, Միհրան առջի օրը ձերբակալուեցաւ ի Տաղ Համամ տան մը մէջ։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղը նկատողութեան առած է այն կանոնագիրն որ կը սահմանէ Հաշուակալութեան Ատենի պարտականութիւններն և Տեֆթէրտարներու ու հաշուակալներու այդ Ատենին հանդէպ ունեցած պատասխանատուութեանց աստիճանը։

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, Այտընի շամիչներու իւրաքանչիւր կենդինարին յատուկ քսան փարայի տուրքն այս տարի չպիտի առնուի, որովհետեւ, ինչպէս յայտնի է, Իզմիրի մէջ ծագած հիւանդութեան պատճառաւ երկրագործք վնասուած են։

ՕԼԻՄԲԻԱ ԼԻՄԻԹԸՏ

ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ» ՕՐԱԳՐՈՅ

Պատ. օրագրոյդ Դ. երեսին մէջ խոշոր գիրերով ծանուցում մը կը տեսնեմք, յորմէ կ'իմանամք թէ Լոնտրայի մէջ Օլիմբիա անուն ընկերութիւն մը կայ եղեր, որ «Կ. Պոլիսը Լոնտրայի մէջ ներկայացնելու համար», հոս մարդ մը ղրկեր է, որ մեր արհեստաւորներուն ու խանութպաններուն դիմելով, տեղային ճարտարութեան նիւթեր ու մինչեւ իսկ ճարտարներ ու արհեստաւորներ կը խնդրէ, ի ցոյց դնելու համար Անգղիոյ մայրաքաղաքին մէջ, և այլն և այլն։

Այս ձեռնարկութիւն ո՜ր աստիճան վստահելի է. կ'ուզէինք որ Խմբագրութիւնդ ստուգելով, վաւերական բացատրութիւն մը տար հրապարակի վրայ։

Ուրիշ անգամներ այս տեսակ ձեռնարկութիւններ ծանուցուած են, որք մէկ մէկ հնարքով վերջացած են։ Մենք չուկացիքս գործ ունեցած ենք բախտախնդիրներու հետ ալ, և կ'ուզենք զգոյշ գտնուիլ։ Լոնտրա տարուած արհեստաւորներուն վարձքն, ապրուստն և վերադարձն ո՞վ կ'երաշխաւորէ այս գործին մէջ։ Տեղական ապրանքներն ի՞նչ պայմաններով պիտի առնուին որպէս զի արհեստաւորներն օրին մէկը հով կլլելու հարկին տակ չգտնուին։ Պայմանագրութիւնք ո՞ւր կողմէ կ'երաշխաւորուին։ Հոս վստահելի դրամատէր մը ցոյց կը տըրուի՞։ Արհեստաւորներ տանելու և հոն կազմուելիք ցուցահանդէսին մէջ գտնենք աշխատցնելու համար հոս պէտք եղած արտօնութիւնք ձեռք բերուա՞ծ են մի։ Ու վերջապէս, գործն ինքնին ո՞ր աստիճան կարեւորութիւն և վաւերականութիւն ունի։ Այդ ընկերութիւնն երբէ՞ն ի վեր հաստատուած է, ո՞րքան է իւրական դրամագլուխն, ծանօթ մէկը կա՞յ մի գործին մէջ, և այլն։

Մինչեւ որ այս և յարակից կէտերու վրայ արժանահաւատ աղբիւրէ տեղեկութիւնք չհաղորդուին, կարծեմք խոհեմութիւն չըլլար շլացուցիչ անուններէ և ծանուցումներէ հրապուրուիլ, և կանխիկ դրամ չառած ապրանք յանձնել ու՝ և իցէ մէկու մը։ Մանաւանդ որ այս ցուցահանդէս անհատական գործ մ'է եղեր. ըսել է թէ ո՛չ մէկ կառավարութենէ երաշխաւորուած է։ Մարդ տանելու խօսքը շատ աւելի ծանրակշիռ է, և ոչ թէ մէկ այլ քանի մը պատիկ ապահովութեանց կը կարօտի։

ԱԲԻՍՈՂՈՄ Ե. ՍԱԼԹԱՄԱՐՔԱՃԵԱՆ
ԹՈՎՄԱՍ Տ. ԻՇԼԷՄԷՃԵԱՆ
ԲԱՐԹԻԿ Փ. ՍԷՏԷՖՃԵԱՆ

Պոլիս, Մեծ Շուկայ
30 Հոկտ. 93

* * *

Այս Ընկերութեան և իւր ձեռնարկութեան վրայ մեր կարծիքն առաջիկայ թուով մը առանձինն պիտի յայտնենք։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ՏՕՔԹ. ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

Մանկաբարձ և մասնագէտ կանանց հիւանդութեանց, Փարիզէ մայրաքաղաքս վերադառնալով հաստատուած է Բերա Մեծ Փողոց Պէօյիւք Փարմագ-Քափու թիւ 2 տունը։

Ամեն օր կէսօրէ վերջ հիւանդ կընդունի իւր տունը։ Ուրբաթ կէսօրէ վերջ ձրի կը դարմանէ։

875 4—5

ՀԵՌԱԳԻՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՎԻԷՆՆԱ. 12— Կայսրն ընդունեց Թաաֆֆէ կոմսի նախարարութեան հրաժարականն, և հաստատելով Վինտիշ Կրէց իշխանին նախարարապետութիւնը, վաւերացուց նոր նախարարութեան անդամներն, որք կը վերաբերին գերման և լեհ կուսակցութեանց։

ՄԱՏՐԻՏ.—Խնամակալ թագուհին հրամանագրով մը դադրեցուց Սահմանադրութեան ինչ ինչ յօդուածոց գործադրումն։ Ի Մելիլա, Քապիլք պատանդ տուած չըլլալով, Մասիաս զօրավար վերսկսաւ թընդանօթաձգութիւնը։

ՓԱՐԻԶ.— Պ. Տիւփիւիի նախարարութիւնն որոշեց անփոփոխ ներկայանալ Երեսփ. Ժողովոյն, և իւր հիմնագիրը բացատրել։

ԼՈՆՏՈՆ.—Աֆղանստանի էմիրին հետ կանոնաւոր պայմանագիր մը պիտի կնքուի, իբրեւ արդիւնք աֆղանեան սահմանաց վերաբերեալ բանակցութեանց։

ԼՈՆՏՈՆ, 11 Նոյմ.— Մանչեսդըր քաղաքն ուղղակի Ովկիանոսին հետ հաղորդակցութեան մէջ դնող ջրանցին շինութիւնն աւարտեցաւ։ Դեկտ. 1ին պիտի բացուի նաւարկութեան։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սպանիական զօրքերն յարձակողականի սկսան ի Մէլիլա։ Սպանիական նաւախումբ մը Մարօքի եզերաց վրայ հսկողութիւն ի գործ կը դնէ։

ՓԱՐԻԶ.— Ֆրանսական կառավարութիւնն յայտարարեց թէ չուզեր բանակցիլ Տահոմէի Պէհանզին թագաւորին ղրկած չորս պատգամաւորներուն հետ։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 1 Նոյեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	109 3/4
3 » Փարիզի »	22 95

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՈՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Դ. Ոէյրի)	24 10
Բերայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ »	24 10
Կէսօրին	24 11
Թահվիլաթը Օսմանիյէ երէկ երեկոյ	— —
» ժամ 3ին	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն ... Դ. Ոէյրի	55 25
»	34
»	25 35

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ ... Անգլ. Լր.	— —
Քրէտի Ժէնէրալ » »	7 20
Պանք տը Քօնս » »	3 05
Օսմ. Շանժ է վալէօր » »	4 10
Րէժի ... Օսմ. Ոսկի	17 18
Թօմպաք » »	575
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ » »	305
Րումէլիի Երկաթուղի ... Ֆր.	88
[illegible]	39

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի ... ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց »	87 20
Անգլիական ոսկի »	110 40
Մարք Գերմանական ոսկի »	107 16
Իմպէրիալ »	90 05
Ֆլօրին »	51 14
[illegible] »	8 70
Մեծ. արծաթ (տարբ.) »	107 35
Մանր արծաթ »	103
Մէճիտիէ »	97
Թաաֆիլէ »	— —
Ցոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի »	5

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՕՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 11 Նոյեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 10
» » 4 1/2 %	104 60

Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Դ.	22	25
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	494	37
Երիօրիթէ Թիւրք (1890)	446	87
Օսմանեան երկաթուղի	87	75
» Րէժիի բաժնեթուղթ	398	12
Պանք Օթօման	586	56
Քրէտի Լիոնէ	756	25
Իտալական Ռանթ 5 %	80	30
Եգիպտական միացեալ	506	25
Չէք Լոնտրայի վրայ	25	170
Օսմանիյէ Օսմանեան քոնսօլիտէ	443	12

ԼՈՆՏՐ, 11 Նոյեմբեր

Անգլ. քոնսօլիտէ	98	25
Օսմ. » Սէրի Դ.	22	06
» » » Ա.	55	25
» » » Բ.	33	75
» » » Գ.	23	62
Օսմ. փոխառութիւն 1871	98	50
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լոն)	96	50
Պանք Օթօման	13	37
Այտընի երկաթուղի	13	04
Գասապայի երկաթուղի	14	75
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիյէ)	100	25
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	—	—
Տօմանիայ (փոխառ. Ռոչիլտ)	103	75
Հելլենական 5 %	38	
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25	374

ՊԷՐԼԻՆ, 11 Նոյեմբեր

Օսմանեան երկաթուղի	83	10
Օսմ. Րէժի	—	—
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20	205
» Փարիզի »	80	45

ՎԻԷՆՆԱ, 11 Նոյեմբեր

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	127	80
» Փարիզի »	50	70
Օսմանեան Րէժիի բաժնեթուղթ	199	20
» Երկաթուղի	48	70

ՓԱՐԻԶ ԵՒ ԹԻԹ ՊՕԼԻՍ

ՓԱՐԻԶ, 12 Նոյեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99	17
Եգիպտական միացեալ	503	62
Օսմ. քոնսօլիտէ Սէրի Դ.	22	25
Օսմ. երկաթուղի	—	—
Օսմ. Րէժի	—	—
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	398	
Երիօրիթէ Թիւրք	—	—
Պանք Օթօման	586	56

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ՅՈՎՀԱՆ ՈՍԿԵԲԵՐԱՆ

Հայոց Եկեղեցին շաբաթ օրը տօնեց Յովհան Ոսկեբերանը։ Այս նշանաւոր Հայրապետին վրայօք կ'արժէ գրել, մանաւանդ որ Նա մեր Եկեղեցւոյն հետ յարաբերութիւն ունեցաւ և մեզ մինչեւ ցարդ ծանօթ է շնորհիւ մեր այն երանաշնորհ Նախնեաց, որք այս սուրբ Հայրապետին ոսկեղենիկ գրուածները թարգմանեցին ի հայ լեզու իրենց ոսկեդարեան ընտիր գրչով։

Անտիոքացի էր Յովհան, բարեպաշտ քրիստոնեայ մօր մը զաւակ, ազգաւ Ասորի։ Ի մանկութենէ անտի իւր մօր խնամօք փայլեցաւ լի շնորհօք և իմաստութեամբ, մինչ զի շատ կանուխէն Անտիոքայ Մելիտոս Պատրիարքէն առաւ քահանայական կարգը և սկսաւ քարոզել Անտիոքայ եկեղեցիներուն մէջ։ Այնքան ճարտարախօս էր, որ գրեթէ կը պաշտուէր բարեպաշտ ժողովրդէն, թող որ իւր պարկեշտ և սրբասուն կենցաղը վինքն ամենուն սիրելի ըրած էր։

Երբ Կոստանդնուպոլսոյ Նեքտարիոս Պատրիարքը վախճանեցաւ, Արկադէոս կայսրն ու բոլոր ժողովուրդը հրաւիրեցին զՅովհան յաթոռ պատրիարքութեան Կոստանդնուպոլսոյ։ Ընդարձակ էր այս ասպարէզ, թէեւ պաշտօնն էր որքան բարձր, այլ այնքան ծանր։ Յովհան սակայն երբեք չը յուսահատեցաւ, մէկ կողմէն բեմին վրայէն սքանչելի քարոզութեամբք և միւս կողմէն իւր հիանալի գըրչովն անդուլ ճգնեցաւ ի փառս եկեղեցւոյ և ի մխիթարութիւն ժողովրդեան, ուստի կոչուեցաւ Ոսկեբերան, արդարեւ արժանաւոր տիտղոս։

Այլ սակայն այս մեծ Հայրապետն ալ ունեցաւ իւր հակառակորդները. ասոնց մէջ կային նաեւ եկեղեցականներ, որոց մէջ նշանաւոր էր Աղեքսանդրիոյ Թէոփիլոս պատրիարքը. Սա եկեղեցական ժողով կը գումարէ, և Յովհան կը դատապարտուի, առանց զինքն արդարացնելու համար այդ եկեղեցական ժողովին ներկայանալու։

Այլ սակայն հազիւ թէ կը մեկնի Յովհան, ահա բոլոր բարեպաշտք Թախանձագին կը խնդրեն զվերադարձ սուրբ Հայրապետի, որ կը ստանձնէ վերստին իւր պաշտօնը։ Այլ վերջապէս Յովհան վերստին կը դատապարտուի։

Երբ վճիռը կը հաղորդուի Ոսկեբերանի, կը հարցնէ Նա թէ այդ դատակնիքին կամակից ու ստորագրող եղա՞ծ է Կիպրոսի եպիսկոպոս սուրբն Եպիփան։ Երբ չարակամ բերաններէ կը լսէ թէ նա եւս ստորագրեր է, Յովհան կը գրէ Եպիփանի. «Ով սուրբ Եպիփան, չհասնիս աթոռդ»։ Նա ալ կը պատասխանէ Ոսկեբերանի. «Ով սուրբ Յովհան, դուն ալ երթալիք տեղդ չհասնիս»։

Այս երկու Սուրբերուն խօսքը ճշդիւ կատարուեցաւ, վասն զի Սուրբն Եպիփան դեռ ի Կիպրոս չհասած՝ ճանբան վախճանեցաւ։ Իսկ Յովհան կարի տառապանօք և մեծաւ չարչարանօք կը հասնի ի Կոկիսոն, ուր բնիկ ժողովրդեն կը մխիթարուի և ըստ խնդրանաց Նո-

...

Գաւառական չալեր

ԿԱՐԻՆ, 16 Հոկտեմբեր

Հացի խնդիր. — Այս է այժմ ամենուրեք ուշադրութեան առարկայ, քաղաքիս մէջ. ուր որ ալ երթաս, շուկան թէ փողոցը, տուն թէ խանութ, վաճառատուն թէ արհեստանոց, ամեն տեղ, ամեն անկիւն հացի այս մեծ ու կենսական խնդիրն է որ կը յեղյեղուի։ 1879-80 թուականներուն ծանօթ սովէն յետոյ ոչ ոք չյիշեր արմտեաց գիներու այս աստիճան անհամեմատ բարձրացումն և հրապարակի այս օրինակ տագնապալից անձկութիւն, զորս ծերունիք իսկ զարմանօք կը դիտեն։ Հերուն, երբ այս էջերուն մէջ մէկ կողմանէ արմտեաց սղութեան դէմ տրտունջ կըբառնայինք, միւս կողմանէ իբր մխիթարական կէտ կը ցուցնէինք հրապարակի առատութիւնն, ուրկից մարդ կրնար իր ուզած չափովն արմտիք ձեռք բերել։ Դժբաղդաբար այժմ այդ մխիթարութիւնն ալ չկայ, և սղութիւն կը տիրէ։ Պաշտօնապէս հաշուեցած և ստուգուած է որ մինչեւ առաջիկայ կալի ժամանակ Կարին չունի բաւականաչափ արմտիք, որ այդ պատճառաւ իսկ աներեւակայելի բարձրացում կ'ստանայ օրէ օր։

Աւելորդ չլինիր արմտեաց ներկայ արժէքները աստ դնել գաղափար կարենալ տալու համար, հին գիներն եւս մէկտեղ ներկայացնելով.

	Հին արժէք	Ներկայ արժէք
	ղրուշ	ղրուշ
Ցորեն մէկ քիլէն		45
Գարի »	4-5,	30
Հաճար »		
Կորկոտ, պլղուր »	12-14,	50
Ալիւր, 6 օխան	3-4,	14-15
Հաց, 1 օխան	փարա 30,	2

Իրաց այս տխուր վիճակ հետեւանք է անցեալ տարի սղութեան պատճառաւ ցանուած սերմի քանակի նուազութեան և այս տարի տեղ տեղ տիրող երաշտութեան։

Դժբաղդաբար արմտեաց հրապարակի այս չափազանց անձկութեան հետ առեւտրական հրապարակի անձկութիւնն ալ կուգայ խառնուիլ։ Օրական վաստակով իրենց օրապահիկն հայթայթող արհեստաւորք և մշակք, որոց տեսակէն շատ կան ի Կարին, այսօր ձեռք ձեռքի վրայ դրած՝ իրենց բազմամարդ ընտանեաց հետ մէկտեղ անօթի կանցընեն իրենց օրերը և կըստիպուին ամօթոյ քօղը մէկ կողմ նետելով դիմել խումբ խումբ Ազքատաց Խնամակալութեան և հաց խնդրել։ Ի՞նչ ընէ Խնամակալութիւնը, որ հազիւ կրնար յաջող օրերու մէջ հոգալ սակաւաթիւ աղքատներ։ Արդէն տեղական կառավարութիւնը իրաց ճշգրիտ վիճակը Բ. Դրան տեղեկագրած և կայսերական աշխարհածանօթ գըթութիւնը խնդրած է, և կիմանանք որ Ազգ. Առաջնորդարանի կողմանէ ալ տեղեկագրուած է Ազգ. Պատրիարքարանի և կայսերական տիեզերահռչակ շնորհն հայցուած։ Բնաւ չենք տարակուսիր որ կայսերական կառավարութիւնը պիտի բարեհաճի օգնութիւն փութացնել և սովի վերահաս վտանգին առաջքն առնուլ. կը հաւատանք նաեւ որ անհատական օգնութիւններ եւս չը պիտի խնայուին նքթեալ ժողովրդեան։

* * *

Հացի խնդրէն յետոյ դպրոցական պետ ճէյի խնդիրն է որ այս օրերս գրաւած է մասնաւորապէս տեղւոյս Ազգ. մարմնոց ուշադրութիւնն, և այս հետեւանք է գըժբաղդաբար տիրող անձկութեան։ Պարագայից ներկայ աննպաստ կացութեան պատճառաւ հնար չլինելով աշակերտներէ թոշակ գանձել, հարկ անհրաժեշտ էր ուրեմն վարժարանաց ծախքն յարմարցնել առաջնորդական Սնտուկէն միայն վճարելի ռոչեալ գումարին. ուստի տեղի ունեցան ուսուցչական թեթեւ փոփոխութիւններ, որք սակայն անյայտ պահեցին նախկին ծրագիրն և յոյս մխիթարական կէտն է վարժարանաց տեսչութեան պաշտօնին և հայերէն լեզուի դասերուն դարձեալ Լուսաւորչեան Գաբրիէլ էֆէնտիի յանձնուիլն, որ իւր նախընթաց տարւոյ օգտաշատ պաշտօնավարութեամբ հանրութեան համակրանացն արժանացաւ իրաւամբ և որ իբր կարողութեան փորձը ցոյց կուտայ նաեւ Արեւելքի մէջ յաճախ երեւցող կրթական յօդուածներով։

Կ'սպասենք նորընտիր Ուսումնական խորհրդոյ յարգելի անդամներէն, որոց մէջ բարեբաղդաբար կամք և յառաջդիմասիրութիւն չեն պակսիր, որ ջանան աւելին գործել և ժողովրդեան յարգանքն ու երախտագիտութիւնը վայելած՝ թողուլ իրենց

...

կրնան սեպուիլ, և լրագիրք՝ որք հանրային շահերը մատնացոյց ընելու և պաշտպանելու նուիրական պաշտօնն ստանձնած են, մեծաւ խրատ կը կրկնեն յաճախ յունկն ժողովրդեան՝ թէ պէտք է միանգամ ընդ միշտ ըմբռնել կտակին աւագ կարեւորութիւնն և բազմօգուտ ծառայութիւններն եւ ըստ այդմ այդ դրութիւնն իբր ընտիր սկզբունք ընդունիլ և գործադրել անհատապէս։ Ուրախ եմք յայտնելու թէ լրագրական այդ յորդորները Կարնոյ մէջ ալ իրենց բարեբար ազդեցութիւնն ունեցած են և շատեր են որ իրենց կարողութեան չափով ընդունած են այդ օգտակար դրութիւնն։ Այս վերջին տարիներուս մէջ բաւական թուով կտակարարներ երեւան եկան, որք իրենց չափով սատարեցին կրթութեան. այդ կտակակարարք են գլխաւորաբար Գէորգ աղա Մըրըրեան, որ իր անուամբ վարժարան մը հիմնեց, Յովհաննէս աղա Ալբերտեան, Գասպար աղա Համալօղլեան, Զարչի Գասպար աղա, Զիթօղլի Համբարձում աղա, Շահինեան Աղապապ աղա, Սարոյեան Կարապետ աղա, տիկին Փաստրմաճեան և ուրիշներ, որք կարեւոր կալուածներ կտակեցին ազգին։ Նշանակելի է մանաւանդ տիկին Եսթէր Զէթվէրուխինի անձնուիրութիւնը, որ իր բոլոր կահ կարասինները, գոհարեղէնները և արդուզարդը նուիրեց յանուն Ս. եկեղեցւոյ քաղաքիս։ Այս ամեն կտակներէն յետոյ կուգայ մեծագոյն և կարեւորագոյն կտակը, զոր ըրին օրինաւորապէս Պալլարեան Ագն. եղբարք՝ Կարապետ, Համազասպ և Մկրտիչ էֆէնտիք, և որով կը խոստանան յետ հինգ ամաց 1200 լիրա արժէքով ազգային հաստատութիւն մը նուիրել Ս. եկեղեցւոյ և զայն ապահովել տարեկան 100 լիրա բերող հասութաբեր կալուածներ կտակելով։ Բաց աստի, Պալլարեան Տեարք մտադիր են ուրիշ աւելի կարեւոր բարերարութիւններով օժտել ազգը, որոց գործադրութիւնը թողուած է ապագային և իրենց կամաց։

Որչափ առաջի կտակարարք արժանի են ամենայն շնորհակալեաց, Պալլարեան Ագն. Եղբարք առաւել եւս իրաւունք պիտի ստանան Կարնեցւոց երախտագիտութեան վրայ և այդու պիտի անմահացնեն իրենց անունն, որ պիտի գայ Կարնոյ բարերարաց շարքին մէջ լաւագոյն տեղը գրաւել։

Մեր և ժողովրդեան շնորհապարտ զգացմանց հաւատոն Ագն. Կտակարարաց մատուցանելէ յետոյ՝ կը մաղթենք որ անոնց այս գեղեցիկ ձեռնարկն իր հետեւողներն ունենայ և ճշմարիտ յորդոր եւ գրգիռ մը լինի անոնց, որք յետ մահուան եւս կուզեն կենդանի մնալ։

* * *

Քաղաքիս Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութեան յաջող ելքն ուրախաւիթ պարագայ մը կը սեպուի այն պատճառաւ որ պաշտօնի գըլուխ կուգան անցնիլ փորձառու, խղճամիտ եւ կարող անձինք որոց ազգը սրտի կատարեալ հանդարտութեամբ կրնայ հաւատալ իր կալուածոց մատակարարութիւնը։ Որչափ գիտենք, ազգային պաշտօններու մէջ ամենէն փափուկը եւ ամենէն կարեւորը թաղական խորհրդոյ պաշտօնն է, որ տեղական ժողովրդեան յառաջդիմութեան ապահովիչ տարրը կազմող նիւթական բաժինը ունի ի ձեռին. ուր որ յուռի է մատակարարութիւնն, յուռի կընթանան նաեւ գործերն, եւ ուր որ կանոնաւոր է, բարեկարգ վիճակի մէջ կը տեսնենք ամենայն ինչ։ Շնորհաւորելով Պատ. Թաղ. Խորհըրդոյ պաշտօնն, և զգացնելով այդ պաշտօնի կարեւորութիւնը, ապահով ենք թէ պիտի ջանայ պսակել ժողովրդեան այն մեծ վըստահութիւնը, որով պատուեց զինքն իբր քուէին միջոցաւ։

ՊՐՈՒՍԱ, 27 Հոկտեմբեր

Շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, Պրուսա ունի իւր հիւանդանոցն, հոյակապ, բարձրահայեաց, փառաւոր շէնք մը որուն մէջ օրինակելի մաքրութիւն կը տիրէ։ Հոս կ'երթեւեկեն բաւական թուով բժիշկներ, ոբոցմէ ճանչցայ Տօքթ. Ստեփան էֆէնտի Մելքիսէդեկեան, աշխոյժ, հեզահամբոյր և իւր արհեստին հմուտ երիտասարդ մը. ուր որ աղքատ հիւանդ մը ըլլայ անմիջապէս կ'երթայ դարմանելու. կ'ըսեն թէ շատ անգամ աղքատ հիւանդաց դեղերն իւր գըրպանէն կը հայթայթէ։ Այսքան մարդասիրութիւն՝ հրապարակաւ շնորհակալեաց արժանի է։

—Այցելեցի նաեւ տեղւոյս Բօյահանէն ուր քսան աշակերտներ կան, ամենքն ալ որբ, որք մինչեւ կէս օր կարդալ գրել և կէս օրէ վերջ այլ և այլ արհեստներ կը սորվին. ամեն կողմ մաքրութիւն կը տիրէ, շէնքին մէջ յատուկ բաղնիք կայ ուր ամեն ուրբաթ տղաք կը մտնեն և ճերմակեղէն կը փոխեն. այս աշակերտներէն ութը կ'աշխատին Ուշաքըլ Մարեամի բով որ իւր երկու աղջկանց հետ շէնքին մէկ անջատ մասին մէջ գորգեր կը հիւսէ. այժմ կը շինեն մեր եկեղեցւոյ համար մի գորգ որոյ լայնութիւնը $5\frac{1}{2}$ և երկայնութիւնը 20 մեթր է։ Այս գորգ, որ 200 ոսկիէ աւելի արժողութիւն ունի, ներկայ Թաղ. խորհրդոյ գլուխ-գործոցը պիտի ըլլայ, թէպէտ ուրիշ կարեւոր շինութիւններ ըրած են իրենց այս չորս տարուան շրջանին մէջ, օրինակի համար տղայոց վարժարանի մէջ մեծ նորոգութիւն մը, աղջկանց վարժարանին ընտելայանի մաս մը աւելցուցած են որոյ պէտքը անհրաժեշտ էր, եւն։ Ժողովուրդը շատ համակրած է ներկայ Թաղ. Խորհրդոյն և տարակոյս չկայ որ յառաջիկայ ընտրութեանց դարձեալ նոյն անդամներն ընտրուին։

—Կիրակնօրեայ վարժարանն օրինաւորապէս կը շարունակէ որոշ ծրագրով. գիտաւորութիւն կայ ի մտօք կանանց համար ալ կիրակնօրեայ վարժարան մը բանալ որ շատ օգտակար պիտի ըլլայ, վասնզի գոնէ հայերէն խօսիլ պիտի սորվին։

—Վեհ. Սուլթանին հայրախնամ հո-

...

քիս մէջ. միայն այս օրերս բաւական թուով մարդիկ ժանտատենդէ (Ըէֆօ) պառկած են, թէպէտ հիւանդութիւնը մահացու երեւոյթ մը չունի. վարժարանի ուսուցիչներէն մին ալ նոյն հիւանդութեամբ պառկած է, սակայն մխիթարական է տեսնել հոգաբարձութեան և ընկերութեան անդամոց ցոյց տուած հոգածութիւնը, մանաւանդ հոգաբարձութեան Ատենադպիր Ցարութիւն էֆէնտի Պաղտասարեանի, գանձապետ էֆէնտիի և Ֆիլիպէեան Օննիկ էֆէնտիի տարած հոգն մասնաւոր շնորհակալեաց արժանի են. անցեալ օր Թաղ. խորհրդոյ գանձապետ Խօլօչեան էֆ. հիւանդ ուսուցչին այցելութիւն մը կուտայ և սա հետեւեալ խօսքերը կ'ըսէ «Զըլլայ որ դրամի վրայ մտածես, որչափ պէտք ունենաս ես կը ծախսեմ, և եթէ չուզես, կը վշտանամ»։ Այս տեսակ գանձապետներ մեր Թաղ. խորհրդոյ մէջ կարժեմ հազուագիւտ են։

—Խօզակի առեւտուրը միշտ միեւնոյն ոգեւորութեամբ կը շարունակէ, քանի որ մետաքսի խնդրանք անպակաս են եւրոպական հրապարակներէ։

—Անցեալները հայ կին մը գիշեր ատեն ինքզինքը կախեր է. առաւօտուն երկու գեռահաս աղջիկները և ամուսինն ելնելով տեսեր են տխուր իրողութիւնն և սրտաճմլիկ տեսարան մը պարզուեր է։ Կըսեն թէ այս անձնասպանութեան շարժառիթը չքաւորութիւնն է եղեր։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ
ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Իբր երկու շաբաթ առաջ Հայրենիքի մէջ կարդացինք յօդուած մը՝ որ Տրապիզոնի կրթական գործերու վրայ կարգ մը տեղեկութիւններ հաղորդելու ատեն, առիթ կը գտնէր քանի մը քննադատութիններ ալ ուղղել Սանասարեան վարժարանին նկատմամբ։

Յօդուածագիրը Սանասարեան վարժարանի ցարդ ի հանդէս բերած արդիւնքը համապատասխան չգտնելով իր վրայ դըրուած յոյսերուն, լաւեցայն իմն կուզէ վատահամբաւել նորա անունը եւ վարկն։ Գուցէ միամիտներ հաւատան ասոնց. բայց ողջամիտ դասն հերքումը նոյն իսկ այդ գրուածներու մէջ կը գտնէ, եւ ահա տեսէք Տրապիզոնի յօդուածագիրն ինչպէս կը հակասէ ինքզինքին երբ այս բարեհամբաւ հաստատութեան դրան առի մը ցեխ նետելէ վերջ, կը յաւելու թէ «Գաւառիս կազմակերպեալ ուսուցչական մարմինն՝ լրացուելով Սանասարեան վարժարանի չորս շրջանաւարտներէ, կը խոստանայ արդիւնաւոր ապագայ մը» բուն բառերը չեմ յիշեր. յօդուածին իմաստն է այս։

Աւելէ աւելի որոշ հակասութիւն մը կարելի՞ է գտնել. Սանասարեան վարժարանն արդիւնաւոր է կամ ոչ. եթէ արդիւնաւոր է, ի՞նչ են այս խօթծանք. եթէ ապարդիւն է, ի՞նչ են այդ շրջանաւարտներն՝ որ կը լրացնեն ուսուցչական մարմինն որոյ Տրապիզոն կը վստահի իր մանկտւոյն ապագան։

Սանասարեան վարժարանն՝ որոյ վրայ իրաւամբ կը պարծինք, իբրեւ մեր մէկ հատիկ կրթական բարձր հաստատութիւնը, շնորհիւ հպատակասէր մեր Օգոստափառ Վեհապետին, կոչուած է լինել այն մեծ պէտքը զոր ազգը կ'սպասէ կեդրոնական վարժապետանոցէ մը. եւ ահա երեք տարիէ հետէ շատ մը գաւառներու կրթութեան հին ներկայացուցիչները սկսած են տեղի տալ Սանասարեանի շրջանաւարտներուն, որք կ'երթան ջախջախիչ հարուածը տալ ուսուցչական այն ծծրած եւ նահապետական եղանակներու որոց մէջ ընդ երկար ղեգերեցաւ հայ մանուկը։

Արդ ուրանալ այս բարձր կրթարանի հզօր դերը, ուրանալ անոր չօշափելի արդիւնքները՝ որ այնչափ պերճախօս են նոյն իսկ յանձին իր շրջանաւարտներու, ուրանալ է արեւն որ տարւոյ տարի աւելի պայծառ կը լուսաւորէ՝ այս բարոյական հորիզոնէն։

Մենք չենք կրնար պնդել որ յիշեալ վարժարանը բոլորովին անթերի է եւ իր երկարատեւ ընթացքին մէջ չէ ունեցած իր սխալները։ Այո՛, կրնայ սխալած ըլլալ, սակայն Սանասարեան վարժարանի տեսչութեան պէս լուսամիտ և զարգացած վարչութիւն մը չէր կրնար նախապաշարուած մնալ առաջին սխալին վրայ. եւ ահա կը տեսնենք թէ հետզհետէ ի՛նչ առաւելութիւններով կ'օժտուի այս մեծ հաստատութիւնն. իրարու յաջորդող շրջանաւարտները ի՛նչպէս անհամեմատ կերպով կը գերազանցեն զիրար։

Ուսուցչական այն հատընտիր խումբն՝ որ կրնայ Նախանձը շարժել Գէորգեան, Լազարեան և Ներսէսեան վարժարանաց ջերմ բարեկամներուն, այն կատարեալ ապահովութիւնն է, որով կրնայ հանգիստ քնանալ այս վարժարանի անմահ հիմնադիրը. եւ յիշատ՞ով հաւատք չունենար հետեւեալ անուններու շուրջը։

Պ. Սողիկեան, ուսուցիչ կրօնի, դաշնակի եւ ջութակի. համալսարանական.

Պ. Աբրոյեան ուսուցիչ Պատմ. եւ Աշխարհագրութեան. համալսարանական։

Պ. Մատթէեան, ուսուցիչ Բնական գիտութեանց, Երկ. եւ Դծագ. համալսարանական։

Պ. Խաչատուր Պաղտասարեան, ուսուցիչ հայերէնի եւ Դրոշմութեան։

Պ. Նիկողոս Թոխմաջեան ուսուցիչ Թուրքերէնի։

Պ. » Ռմիկեան, ուսողութեան, Բեթերսպուրկի համալսարանէն

Պ. Ռոնօ, Ֆրանսերէնի. Բրօֆէսէօր Բարիզի համալսարանին։

Քանի մը հատ եւս երկրորդական կամ օժանդակ դասատու եւ դաստիարակներ։

Իսկ երկու գլխաւոր արհեստներու համար (դարբնութիւն և հիւսնութիւն իրենց բոլոր ճիւղերով) յատկապէս բերել տըրուած են, երկու կարող վարպետներ Բեթերսպուրկէն։

...

մէջ ի վիճակի է պսակելու ազգի կրթասիրական յոյսերն եւ գոհացնելու բարերարի սրբազան նպատակը, որ է մինչեւ կարգ առողջ կրթութիւն եւ բարւոք դաստիարակութիւն տալ իւր սաներուն, հեռաւոր ծնողք կրնան ապահով լինիլ իրենց զաւակներու մասին։ Գ. Լ.

Կարին, 10 հոկտ.

ԳԻՏԱԿԱՆ ՄԱՆՐԱՊԻՐՔ

ԱՇԽԱՐՀԻ ԵՕԹԸ ՀՐԱՇԱԼԻՔՆԵՐԷ ՄԻՆ. —Բաբելոնի օդին մէջ կախուած պարտէզներն անշուշտ շատերուն բերնին ջուրերը վազցուցած են, բայց հիմա արդեօք որչա՞փ սնդիսի հրաշալիքներ կարելի է արտադրել. սակայն այնչափ հետաքրքրութիւն չեն ազդեր որովհետեւ պատճառը գիտենք։

Յառաջիկայ տարի Պելճիքայի Անվերս քաղաքին մէջ Արուեստահանդէս մը տեղի պիտի ունենայ։ Ասիկա շատ պարզ բան մ'է, բայց արուեստահանդէսին մէջ օդային, օդին մէջ կախուած ապարանք մըն ալ պիտի գտնուի։ Այդ բիւրեղեայ ապարանքը կախուած պիտի ըլլայ խոշոր օդապարիկէ մը, Զինու մետաքսէ անթափանցիկ երեք կարգ կերպասով շինուած։ Ընդամենը 24 չուան պէտք պիտի ըլլայ ապարանքը օդապարիկէն կախելու համար, որոց չորսը 25,000 քիլօ և քսանն ալ 15000 քիլօ ծանրութեան պիտի դիմանան։

Հասարակութիւնը այդ ապարանքը պիտի ելնէ երկու վերամբարձ մեքենայներով որք արդէն իրարու հակակշիռ պիտի գտնուին։

*

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԸ. —Անցեալ ամիս Առողջապահութեան Արուեստահանդէս մը բացուեցաւ Հավրի մէջ (Ֆրանսա), որուն մանրամասնութիւնները չը հասան դեռ։ Բայց մրցանակներու բաշխման օրը ներքին գործոց նախարարութեան ներկայացուցիչ և Հանրային նպաստամատոյց վարչութեան տնօրէն Պ. Մօնօ երկար ճառով մը պաշտպաներ է բժշկական այցելութեան դրութիւնը թէ՛ նաւուն մեկնման և թէ ժամանման վայրերը։

* *

ՕԴԱՊԱՐԻԿ. — Եթէ քսան տարի առաջ մէկը ելնէր ազդարարել թէ օդապարիկներն ուղղելու միջոցը գտած ըլլալով, բաժնետամսերու առաջին ստորագրութիւն մը տեղի պիտի ունենար այսինչ պանքային մէջ՝ օդապարիկով ճամբորդի փոխադրութեան ընկերութիւն մը կազմելու համար, ազդը առաջին անգամ կարդացողները անոր տէրը յիմարի տեղ կը դնէին։ Բայց կ'երեւայ որ հիմա գաղափարները շատ փոխուած են քսան տարի առաջուանէն, որովհետեւ Պ. սը Ֆօլայլի անունով երկրաչափ մը քանի մը դրամատէրց հետ անցեալ շաբթու պայմանագրութիւն մը կնքեր է, որով ընկերութիւն մը կազմուեր է որ երկրաչափին գտած ձեւովը օդապարիկներ շինելով պիտի ծախէ և յուրի, ճամբորդի փոխադրութեան յատուկ օդապարիկներու պիտի կազմէ։

Բայց Պ. սը Ֆօլայլի կոյր գլուխ չը նետուիր գործին մէջ, իւր երկար աշխատութեամբն ու բազմաթիւ փորձերովը կըրնայ պարզերես հաստատել թէ վերջապէս այդ անուղղայ օդապարիկներն ուղղելու անգտանելի միջոցը գտած է։ Իր առջի գործն ալ 3100 խորանարդ մեթր մեծութեամբ օդապարիկ մը շինելն է որ անմիջապէս ճամբորդութեանց պիտի յատկանայ։ Վ. Գ.

ՏՕՔԹ. ԵԴՈՒԱՐԴ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՅԺ

Որ տարիներէ ի վեր բացակայ կը գըտնուէր մայրաքաղաքէս, այս անգամ վերադարձած ըլլալով՝ իւր բնակութիւնը հաստատած է Սամաթիա Սուլու Մանասթըր ճատտէսի թիւ 146 տունը, ու պատրաստ է ամեն օր իրեն դիմող հիւանդները դարմանել մանրազնին և մասնաւոր հոգածութեամբ։ Չորեքշաբթի օրերը ժամը 6—9 (Ը. Թ.) աղքատ հիւանդներն ձրիաբար դարմանելու յատկացուցած է։

Յիշեալ բժիշկը ճարտարութեամբ կը կատարէ վիրաբուժական գործողութիւններ և ճշգիւ կ'անուանէ ներքին հիւանդութեան տեսակն, որմէ կախում ունի, կարճ միջոցի մէջ հիւանդաց բուժումը։

793 21—30

ՄԻՍՔԷԹ

Երսուանդ եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ զուտ խաղողէ պատրաստուած եւ ո՛ր եւ է վնասակար նիւթերէ ըստ ամենայնի զերծ լինելով ստամոքսը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու առողջութեանց համար բժշկաց կողմանէ խիստ անհրաժեշտ օգին եւ մաստիքան՝ ՄԻՍՔԷԹ ... եւ կնքեալ շշերով ու որոշեալ գըներով ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղերը։ Ի Ղալաթիա ... Պանքային կարգը Եուսուֆ Իզզէտին էֆէնտի խանին տակ Միրաքէի մթերանոցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանօթ դեղագործները։ Բերայի նշանաւոր զարեջրատուները։ Ղալաթիա Գօմիսիօն խանին մէջ Պօղոս ... ճաշարանը։ Վօյվօտա փողոց թիւ 9 ... թիւ 27 ճաշարանը։ Սանտըգճըլար փողոց Արթին աղայի թիւ 199 զըրօսարանը։ Մումխանէ փողոց թիւ 111 Մախազէն Ռուսա խանութը։ Թօփխանէ ծխավաճառ ... թիւ 1 խանութը։ Կամուրջին վրայ Վլոփոլի զօրանոցին ... խանութը։ ... թիւ 12 ... Ի Պոլիս Հասրապօւ խանի կից Մէհմէտ փաշա խան թիւ 24։ Մեծ Շուկայ Մահմուտփաշա փողոց ... թիւ 29 ճաշարանը։ ... թիւ 10։ Ղալաթիա Սէրայի կից թիւ 157։ Ղալաթիա Սէրայի դէմ փողոցը ... թիւ 6 խանութը։ ... Հաճի Սարքիս աղայի թիւ 54 խանութը, Թարլա Պաշի Սերոբէ ... թիւ 40 մթերանոցը։ Ի Գում-գաբու ... Հաճի Մ... աղայի թիւ 21 խանութը։ Ի Լանկայ ... թիւ 113 զրօսարանը։

...

LA REVUE DES JOURNAUX
ET DES LIVRES

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹ. ՏԱՐԲ

Լա Ռըվիւ տէ Ժուռնօ է տէ Լիվռըն իր մէկ տարուան բաժանորդներուն ձրիապէս կուտայ անոնց ընտրութեամբը՝ էն համբաւաւոր հեղինակներու վերջին գործերէն հատ մը։

Մեր ընթերցողները երբեմն կը հարցունեն թէ շաբաթական ո՞ր օտար հանդէսն ընտրեն։ Լաւագոյն բան մը չենք կրնար ընել բայց եթէ ցուցնել Ռըվիւ տէ Ժուռնօ է տէ լիվրըն, ամենէն հետաքրքրաշարժ եւ շահեկան հրատարակութիւնն այժմու։ Արդարեւ, ամեն կիրակի կ'արտատպէ շաբթուան թերթերուն եւ գիրքերուն մէջ հրատարակուած էն նշանաւոր նիւթերը, յօդուածներ, նորավէպեր, պատմութիւններ, քրոնիկներ, այժմէութիւններ, գիտական հետաքրքրաշարժ նիւթեր, զուարճալի նշանաբաններ, փոքր լուրեր, պզտիկ տեղեկութիւններ, վէպեր եւլն։ Բազմաթիւ պատկերներ, կենդանագիրներ, օրուան դէպքեր եւլն։

ԼԱ ՌԸՎԻՒ կը հրատարակէ երկու Թերթօն 1. ԴԵՂԱՅԻ ՄԸ ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆՔԸ, Մարսիալ Մուլէնէ. այս հետաքրքրաշարժ խոստովանութիւններուն էն հրապուրիչ կէտն է արկածներուն բազմազանութիւնը. ամեն բան կայ հոն, զեղչկական կեանքի տեսարաններ, գինուորական կեանքի պատկերներ, ճակատամարտի պատմութիւններ. եւ այլն. 2. ՁԵՌՆՄԹՈՒԻ ՄԸ ԵՕՍԻԲԸ, Ռէյնալէ, աճապարարութեան եւ աճպարարներու վրայ. Պ. Ռէյնալի այս գործ ամեն մարդ կը հետաքրքրէ։

Յիշեալ թերթն իր մէկ տարուան բաժանորդներուն կուտայ 3 ֆր. 50 նոց հատոր մը. վեցամսեայներուն 2 ֆրանքնոց, եւ վերջապէս, եռամսեայներուն մէկ ֆրանքնոց հատոր մը։ Ասկից զատ, իր բաժանորդներուն իբր յաւելուածական ձրի պարգեւներ. 1. Սքանչելի կենդանագիր մը խաղանկ, 2. Բաժանորդին կը ղրկէ բաղդ-ալպոմ իր կենդանագրով։

ԳԵՂԵՑԻԿ ՀԱՏՈՐ ՄԸ, քսան թերթէ կազմուած եւ սիրուն երկգոյն ծածկոցով զարդարուն, կը ղրկուի առանց ծախքի, 3 ֆր. 50ի փոխարէն։

Բաժանորդագրութիւն. —Վեցամսեայ 8 ֆր. տարեկան 14 ֆր. բաժանորդագրութիւն կըլլայ. 1. Բոլոր ֆրանսական գաղթականութիւններու, Պելճիքայի, Տանըմարքայի, Իտալիոյ, Զուիցերիոյ, Հոլանտայի, Նուէճի, Նորվէկիոյ եւ Փորթուկալի թղթատարական գրասենեակները որք, առանց ծախքի, կը յանձնեն բաժանորդութեան ընկալագիրներն բոլոր պէտք եղած տեղեկութիւններով. 2. Միջազգային մանտա—բօսդով. 3. Փարիզի մէջ թղթակիցներ ունեցող գրավաճառներու քով. 4. Փարիզի դրամատան մը վրայ փոխանակագրով։

ՌԸՎԻՒ ՏԷ ԺՈՒՌՆՕԻ առաջին ութը տարիներուն հաւաքածուն կը պարունակէ աւելի քան երեք հազար գրական նորավէպեր եւ զանազան պատմութիւններ ամենէն մեծ հեղինակներու. գրական, գիտական եւ արուեստական աճագին ծանօթութիւններ կուտայ. ի մի բան վերջին ութ տարիներու համաշխարհական արտադրութեան ամփոփումն է։ Ասկից զատ կը պարունակէ Ալֆոնս Տօտէի, Հէնրի Ռօշֆոռի, Օքթավ Ֆէյյէի, Լիւտովիք Հալէվիի, Հեքթոր Մալոյի, Կի տը Մօբասանի, Բօլ Պուրժէի եւ այլոց ամբողջ վէպերը։ Իւրաքանչիւր հատոր, կարմիր լաթակազմ, ոսկեզօծ գիրերով, կարժէ 14 ֆրանք, առանց ծանրոց ծախսի։

Նամակներն ու մանտա-բօսթերն ուղղել առ Պ. Ժ. Նօալէ, յանձանձիչ, Փարիզ, Քուժա փողոց, Թիւ 13։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ-ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

Ի Գում-Գափու Այնալը ճաշարանին տէր Հաճի Յովհաննէս Զուգուրեան, Երկզացի, այս անգամ ճաշարան մըն ալ հաստատած է Թօմարի խանի կից, Եսկի Զափթիէ փողոց, Սիրքէճի, թիւ 16։ Երկյարկ շէնք մըն է այս ճաշարան, մաքուր և համեղ կերակուրներ կը պատրաստուին. ընտանիքներ եւս կրնան շատ գոհ մնալ. գիներն յոյժ գիւրամատչելի։ Մաքուր ջուր և ձրի խանվէ։ Այս առաւելութիւններ գրգիռ մը պէտք է ըլլան հանրութեան քաջալերանքին։

2—8

ՍԻՐԵԼԻ ՄԻՍՔԻ ՁԿ Ն ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 15 ... 1889

Պարոնայք Սէդօ և Պօոսէն,

Յօրմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սէդօթ ... մինչեւ լաւ արդիւնքներ ունեցայ ... կանց թուլութեան և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս հանճոյ և յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու է ... ձեան իւղէն և կը յանձնարարեմ զայն։

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԵՍ

Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակի

ԻԼԱՆ

ԽԱՅՋԻՆԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Ալթը գապիլէսէ տայիրեսի իխթիսալինտէ քեային միւճէտտէտէն ինշա գըլընան մա ալօսուրուտ 5 գաթ էպնիյէսէ շէհրի 15 աոէտ լիրայի օսմանիյէսէ իճարէ ղուէոնր իխթիկկինտէն զամիր իլէ խամպարըննա իճարէ օլտուզու հալտէ Խաշինէյի Խասսաի շահանէսէ միւրաճաաթ իյէմէլէրի իլան օլունուր։

28 Թըշրինի էվվէլ 309 1—3

ԻԼԱՆ ՊԱԳՐ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Պէյքօզ Տապըրխանէսի իչուն մէվճուտ միւնագասասը գըլունան 10,000 ատէտ ... գուրաշ Պայսէրի կէօնէկինին իթթասընա ... օլուն ... մէւ սիպարիշ ... ու ... ինղրէ ... իխալէ ... 1 հաֆթա խիթամընտա ... Սէրասքէրի ... միւրաճաաթ ... իլան օլունուր։

Նօ. 32 1—3

Նիզամիէ էլպիսէ ... իչուն միւնագասա ... 20,000 ... պէյզա ... 1 ... 32 փարատա ... Սէրասքէրի ... իլան օլունուր։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2|14ԻՆ 20 ՍԷՖԷՐ 1310

Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ. 771

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1.000,000 „ՖԻՆԻՔՍ„ Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է, որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ և համբաւաւոր գրամատէրք են՝ անսահման պատասխանատուութեամբ։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18.000.000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհեն վնասուածներուն։

618

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ սոտուգագրողաց, որք ունին մեծ խնամ կազմակերպելու վնասները։

Յ. ՅՈՒԼԵԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Կամուրջլի գէմ, Քօմիսիոն խանի անկիւնը։

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՄԲԷՐԻ

[illegible] ... 45.000 ... 11 ... 35 ... 10.000 ... Ն 30 3—3

ԲԱՆԿ ԴԻ ՆԱՓՈԼԻ — ՑԱՆՅԱԿ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻ ... ՀՈՒՆԻՍ 10 ՄԻԼԻՈՆ 452,455 ՄԱՐՔ

[illegible]

ԳԼԽԱՒՈՐ ՇԱՀՈՒՄԸ Է 500,000 ՄԱՐՔ

1	300,000	26	10,000
1	200,000	56	5,000
1	100,000	106	3000
1	75,000	206	2000
2	70,000	253	1500
1	65,000	6	1000
1	60,000	756	500
1	55,000	1437	300
2	50,000	31	200—150
1	40,000	120	148
3	30,000	33950	127—100—94
5	20,000	18840	67—40—20
3	15,000		

[illegible] ... 7.50 ... 3.75 ... 1.90 ...

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 29 (Ն. Տ.)

վիճակահանութեան ժամանակին մերժման պատճառաւ, ամենայն վստահութեամբ առ. ՍԱՄՈՒԷԼ ՀԷՔՇԷՐ ՍԷՆՔ

Դրամատեղ ի Համպուրկ, (Ազատ քաղաք) 868

Կ. ԽԱՉԻԿԵԱՆ և Յ. ԽՈՅՆԵԱՆ

[illegible] ... 10 ... 803 23—60

ԿԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

[illegible] ... 1845, 4551, 3574, 2403, 2393, 2166, 2246, 2144, 698, 1955 ...

Thomas C. Jolly ... 401

ՄՈՍ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

[illegible] ... 3000, 3000, 3000, 2000, 800, 800, 700 ...

Դիմել առ Տ. Վ. ՎԻՔՕՆ և ԸՆԿ. Ռեխթալ խան ... ՋԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ. 847

Արտօնատէր Ս. ՏԱՐԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՏԻՐ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

1 ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաղհուել լինորի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենաաստիկ յաւած ակռաներ, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև գարմանումն ամեն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց։

(Բացի կիրակիէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 114

ՄԻՍԻՍ Ս. Ա. ԱԼԼԷՆԻ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՄԱԶԻ ՆՈՐՈԳԻՉԸ

(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Ճերմակ ինկած մազերուն գոյնը, փերնիճ ու գեղ կուտայ։ Կը նորոգէ անոր կեանքը, ոյժը և աճումը։ Գլխու թեփը շուտ մը անյայտ կ'ընէ։ Իր անուշ հոտը առատ է ու հաճելի։

"Մէկ շիշը կը բաւէ։" Այդ փորձը ունեցան ամենքը որոնց մոխրագունած մազերը իրենց բնական գոյնին դարձան, և ճաղատ տեղերը մազով ծածկուեցան։ Ներկ չէ, և ամենեւին վնասակար չէ։ Եթէ որ կ'ուզես թարմ մազ ունենալ և բոլոր կեանքդ մէջ պահել, առանց ուշանալու շիշ մը ստացիր Միսիս Ս. Ա. Ալլէնի համաշխարհային մազի նորոգիչէն. (MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Ինչպէս Փարիզ ու Նիւ Եորք։ Կըվաճառուի ամեն սափրիչներու, անուշ իւղագործներու և անդեղագործներու քով։

Մեծաքանակ վաճառում ի Պոլիս Բ. Հ. Քիւրքճեան եղբարց քով, Եէնի ճամի փողոց, 18, Պոլիս և Խամուտյան Գոտուանա, Նիւքօկը Քալայըրըմ, Ղալաթիա. փոքրաքանակ վաճառումն Բ. Հ. Քիւրքճեան եղբարց քով, Պոլսոյ կամուրջին գլուխը, 17, և Բերայի Մեծ Փողոցը, 158, Բանիքօ, բրիտանական դեղարանը և Իզմիր, Հաստատտն, Մեծ Փողոց Բոմպ, 433։

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՏԻ ՕՃԱՌԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՃԱՐՊ ԻՒՂ,

Իփօֆօսֆիթ որ շոդի և սոտայով

Պատրաստեալ Ճեմիի ՍԳՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորթն ձկան հատմ իւղի բոլոր յատկութիւններն ունի, իփօֆօսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը

Կը բուժէ անարիւնութիւնը

Կը բուժէ խոյլերը

Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները

Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը

Կը բուժէ մանկանց ոսկրացաւը

[illegible]

COMP. RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible] ... 1|13 ... 2|14 ... 3|15 ... 3/15 ... 4/16 ... Նշ. 214 ... 605

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՒՍԱՆ ԵՒ ՄԱԲՐՈՒԵԱՆ

Ն ԲԱՀԻԷ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible] ... 7ին ... Ա. կարգ 245 Ֆրանք Բ. 175

Ուղեւորք և ապրանքի ... Դիմել առ գործակալ ... ԹՈՄԱՍ ՊԵՊՕՎ ... 477

ԲՈՒՆԱԿ ԿՈՆԵԱԿ

Ցիշեալ բոնեաքը տարրալուծելով բժշկական վարժարանին մէջ, աղէկ գտնուեցաւ եւ գեղարուեստից արծաթ շքադրամ մը տրուեցաւ տիրոջը։ Կայս. պալատան ճանրային տարրալուծիչ Պ. Մօռօ, քննելէ ետք յիշեալ բոնեաքը, նպաստաւոր տեղեկագիր տուաւ։ Պ. Պրահամի, Պ. Ծաննի, Մավրոյէնի փաշա, Տքթ. Խորասանճեան, Զամպաքօ փաշա, նոյնպէս քննելով զայն՝ նպաստաւոր տեղեկագիր տուին։

Կեդրոնատեղին Ղալաթա, Պէօյիւք Խալիլ փաշա խան Թիւ 6, Ֆինճանճըլար Եորկի Գոլարիտիի քով. Վէզնէճիլէր Պ. Սթավրօ Քիրեարիտիի դեղարանը, կամուրջին վրայ Պէօյիւքթէրբի շոգենաւին նաեւ ռատոյը Սեէֆանքի ծխավաճառին քով, Պէշիքթաշ Քիլիսէ մէյտանին զազինօի Ալիքսանին քով եւ ամեն տեղ։ 392

ՌՈՅԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ ԱՍԻՒՐԱՆՍ ՔՕՌՓՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան Անգլ. ոսկի 4.000.000

Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է „ 35.000.000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ԶԵՂՉԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ

Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Պահչէ Գաբու, Մէյտանճըգ սօքաք, Ուիթալ խան.

726

ՔԱՈՒՉՈՒԿ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍԹԻՔ)

(ԵՒ ՄԱՆԹՕ ՄՈՒՇԱՄԱ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ՌԻՊԷՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

[illegible] ... 800 23—45

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ Ֆռանք 8.000.000

Պահեստի դրամ „ 6.889.695

Տարեկան հասոյթ „ 16.890.344

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և տուն մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագինով։

Լիազօր ներկայացուցիչ ի Պոլիս

ՖՈՆՍԻԵՐ (ԼԱ ՖՈՆՍԻԵՐ)

ՖՈՒՍՆՔՕՍԻԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Ֆռանք 6.250.000 Պահեստի դրամ Ֆռանք 2.585.853

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւերու և առագաստանաւերու վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Նոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է նշանաւոր 13 լաւ ապահովագրական հաստատութեանց հետ։ Պահեստի դրամն է Աւելի քան 100.000.000 Ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ ի Պոլիս

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անամիատիս խան. 12, 13, 14